

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

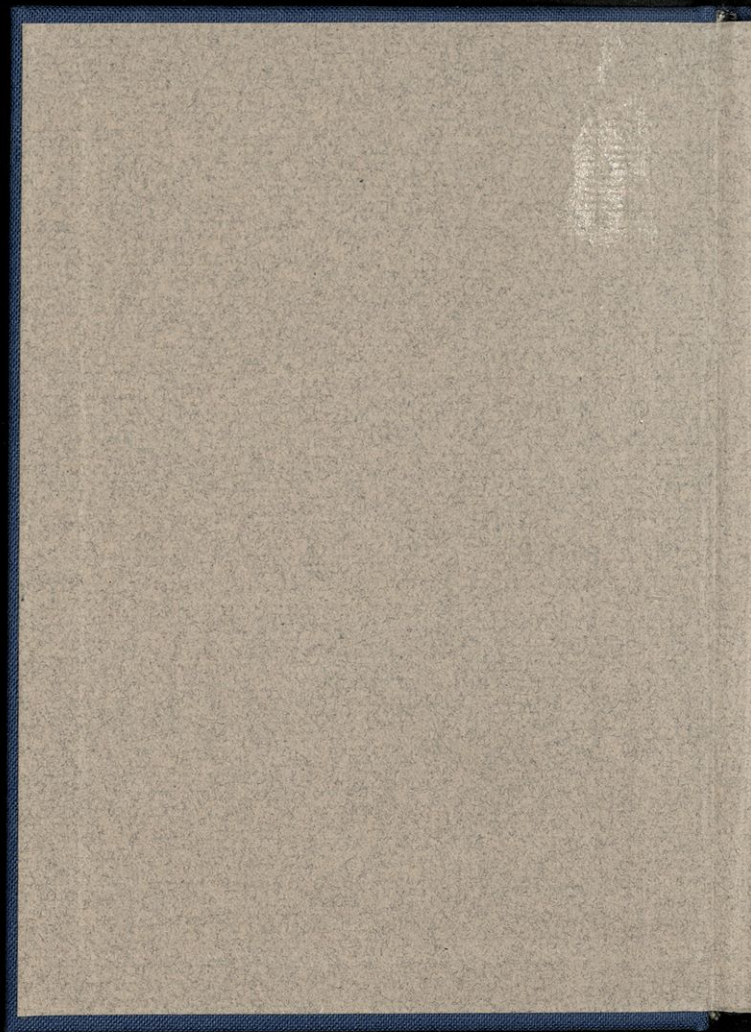
35 992

/8

CORISS I

UDET

Tartarin
 iz Tarascona.

SALONSKA KNJIŽNICA.

— VIII. —

Tartarin iz Tarascona.

„Na francoskem je vse
nekoliko tarasconsko.“

Prevel

JOSIP HACIN.

Ureja in izdaja

ANDREJ GABRŠČEK.

V GORICI 1907.

TISKALA IN ZALOŽILA GORIŠKA TISKARNA
A. GABRŠČEK.

M 3 35.992 g

Prejeto od urada
za upravljanje imovine
upornikov

030006013

PRVI DEL.

V TARASCONU.

I.

Vrt z baobabom.

Moj prvi poset pri Tartarinu iz Tarascona je bil dogodek, ki ga ne pozabim vse svoje življenje; od tega časa je že dvanajst do petnajst let, toda spominjam se ga boljše nego včerajšnjega dne. Nevstrašni Tartarin je prebival tedaj pri vhodu v mesto, v tretji hiši na levi strani ceste, ki vodi v Avignon. Majhna tarasconska vila, spredaj z vrtom, zadaj z balkonom, z zelo belimi zidovi, zelenimi oknicami je na stopnicah pred vrati z gručo malih Savoyardov, igrajočih ali dremajočih na toplem solncu, opiraje glavo na majhno skrinjico, v kakoršno se spravljala mazilo za čevlje.

Zunanost hiše ni imela na sebi nič posebnega.

Nihče bi ne bil slutil, da stoji pred hišo junakovo. Toda kako je bilo vse drugače, če je človek vstopil!...

Celo poslopje, od kleti do podstrešja, je imelo na sebi nekaj junaškega, in to še celo vrt!...

O, v Evropi ni drugega takega vrta, kakoršen je bil Tartarinov. Niti enega domačega drevesa, niti ene cvetljice s francoskih tal; samo eksotične rastline, gumovniki, buče z dolgimi vratovi, bombaževa drevesa, kokosove palme, mangueri, banani, palme, eden baobab, nopali, kakti, tropične fige, da bi bil človek mislil, da je v centralni Afriki, deset tisoč milj od Tarascona.

Seveda vse to ni bilo naravne velikosti; tako kokosove palme niso bile večje od pese, iz baobab (obrovsko drevo, *arbores giganta*) je dosegal visokost rezede. Toda to je brez pomena. Za Tarascon je bilo že to zelo lepo, in one osebe iz mesta, katere je ob nedeljah doletela čast, da so si lahko ogledale Tartarinov baobab, so se vračale polne občudovanja.

Pomislite, kaj sem moral čutiti oni dan, ko sem stopal po tem čudovitem vrtu!... In

vendar je bilo še nekaj čisto drugega, ko sem vstopil v junakov kabinet.

Ta kabinet, znamenitost mesta, se je odpiral na vrt, in skozi steklena vrata je bilo videti baš na baobab.

Prečudujte si precej veliko sobo, katere stene so od vrha do tal pokrite s puškami in sabljami, z vsemi orožji iz vseh dežel celega sveta : s karabinarji, risanicami, trombloni, korziškimi in katalonskimi noži, bodali, malajskimi kiji, karajbskimi pušicami, sulicami, oklepi, palicami, okovanimi s svincem, hotentotskimi kiji, meksikanskimi lasi, in ne vem s čim še vsem !

Od zgoraj je padala jasna svitloba, v kateri so se lesketale ostrine mečev in kopita pušk, kakor da vam hočejo vzbuditi še večji strah... Kar je vendar človeka nekoliko pomirilo, sta bila vzoren red in snašnost, ki sta vladala v celi tej orožnici. Vse je bilo skrbno vrejeno, očiščeno in etikirano kakor v lekarni ; tuintam je visel majhen listič, na katerem je bilo čitati :

„Zastrupljene pušice ! Ne dotikajte se jih !“

Ali :

„Nabito orožje! Bodite previdni!“

Da ni bilo teh lističev, bi si ne bil nikdar upal vstopiti.

Sredi kabineta je stala okrogla, enonožna mizica. Na mizi steklenica z rumom, turška tobačnica, ‚Potovanja‘ kapitana Cooka, romani Coopera in Gustava Aimarda, opisi lovov na medvede, lovov na ptiče, lovov na slone i. t. d. Za mizo končno je sedel mož, star kakih štirideset do petinštirideset let, majhne rasti, debel, čokat, rdečih lic, v srajci, z volnenimi spodnjimi hlačami, z gosto, kratko brado in iskrečimi se očmi: v eni roki je držal knjigo, z drugo je vihtel po zraku ogromno pipo z železnim pokrovom; in čitaje ne vem kakšne čudovite spomine na lov lovca kit, je deval naprej spodnjo ustnico in na ta način grozno pačil usta, kar je dajalo vrli osebi malega tarasconskega zasebnika oni izraz naivne krutosti, ki je vladal v celi hiši.

Ta mož je bil Tartarin, Tartarin iz Tarascona, nevstrašeni, veliki, neprimerljivi Tartarin iz Tarascona.

II.

Splošen pogled na dobro mesto Tarascon. Lovi na čepice.

V času, o katerem vam pripovedujem, Tartarin iz Tarascona še ni bil oni Tartarin, kateri je danes, veliki Tartarin iz Tarascona, tako popularen po vsem francoskem jugu. Kljub temu pa je bil vendar že tudi v tem času kralj Tarascona.

Znano vam je, da je tam doli vsakdo lovec, od največjega do najmanjšega. Lov je strast Tarasconcev, in to izza mitologičnih časov, ko je Tarasque stokrat divjala po tarasconskem barju in so Tarasconci proti nji organizovali lov.

Vsako nedeljo zjutraj vzamejo Tarasconci orožje in zapuste zidovje, z brašnom na hrbtu, s puško na rami, z nestrpnimi psi, s trobentami in lovskimi rogovi.

K nesreči manjka divjačine; v celi okolici ni najti niti ene živali.

Pet milj okoli Tarascona so brlogi prazni, gnezda zapuščena. Niti kosa ni tam, niti je-rebice, niti najslabše senice, niti najmanjšega kraljička.

In vendar so zelo vabljive tarasconske gorice, dišeče po mirti, lavendelu in rožma-rinu; in te krasne muškatove trte, polne sladkorja, ki so nasajene na bregovih Rhône, so tudi silno zapeljive... Da, toda za njimi je Tarascon, in v malem svetu bitij, oblečenih v kožo in perje, je Tarascon zelo na slabem glasu. Celo ptice selivke so naredile v svo-jem potovalnem načrtu na tem mestu velik križ, in kadar divje race, leteče v obliki dol-gega klina proti Camargue, zagledajo v daljavi mestne stolpe, zakliče ona, ki je na čelu, na ves glas; „Tu je Tarascon!... Tu je Tarascon!“ In vsa tolpa naredi ovinek.

Kratko, kar se tiče divjačine, je ostal v deželi samo star prebrisan zajec, ki je kakor po čudežu ubežal vsem tarasconskim jesenskim lovom in se je trmoglavo odločil, da hoče živeti baš tukaj. V Tarasconu poznajo tega zajca zelo dobro. Dali so mu ime. Nazivajo ga ‚Brzonog‘. Znano je, da ima svoje ležišče na posestvu gospoda Bomparda, — kar je,

mimogrede omenjeno, ceno tega posestva podvojilo in celo potrojilo, — toda doslej ga še niso mogli dobiti v pest.

Zdaj so samo še dva ali trije blazniki, ki se pehajo za njim.

Drugi so ga že odžalovali, in Brzonog je že dolgo predmet mestne vraže, dasi Tarasconec po svoji naravi zelo nerad veruje vražam in jé lastovke z omako, če jih najde.

„Toda,“ mi poreče kdo, „kaj delajo tarasconski lovci vsako nedeljo, če je divjačina v Tarasconu res tako redka?“

No, moj Bog, na polje gredo, kake dve ali tri ure daleč od mesta. Tam se zgromadijo v majhne gruče, broječe po pet ali šest mož, se mirno zleknejo v senco vodnjaka, starega zidu ali oljke, vzamejo iz svojih brašen kos pečenke, surovo čebulo, sardele ali jetrnice ter začno brezkončno pojedino, katero omočijo s kako vrsto onih lepih rhônskih vin, ki narede, da se človek smeje in poje.

Nato se dvigajo, zapiskajo psom, nabijejo puške in začno lov, to se pravi, da vsak izmed teh gospodov zgrabi svojo čepico, jo vrže z vso silo kvišku in strelja na njo, ko leti po zraku, s petko, šestko ali tudi dvojko — po dogovoru.

Onega, ki največkrat zadene svojo čepico, proglase kraljem lova; ta se zvečer med lajanjem in fanfarami vrne v mesto kot triumfator, nesoč svojo preluknjano čepico na puškini cevi.

Kot lovcu čepic Tartarinu iz Tarascona ni bil nihče enak. Vsako nedeljo zjutraj je odhajal z novo čepico, in vsako nedeljo zvečer se je vračal s cunjjo. V mali hiši z baobabom so bila tla polna teh slavnih trofej. Tudi pa so ga vsi Tarasconci priznavali svojim mojstrom, in ker je Tartarin temeljito poznal lovski red in čital vse razprave o vseh mogočih lovih, od lova na čepice pa do lova na birmanskega tigra, so ga ti gospodje naredili vrhovnim mirovnim sodnikom in se uklanjali njegovim razsodbam v vseh svojih prepirih.

Vsak dan od treh do štirih je bilo videti pri puškarju Costecaldju debelega, resnega moža, ki je s svojo pipo v ustih sedel sredi trgovine na stolu, prevlečenem z zelenim usnjem. Trgovina je bila natlačeno polna lovcev čepic. To je bil Tartarin iz Tarascona, razsojaje zaeno kakor Nimrod in Salomon.

III.

Nan ! Nan ! Nan !

**Še en splošen pogled na dobro mesto
Tarascon.**

Z lovsko strastjo združuje močno tarasconsko pleme še drugo strast, namreč ljubezen do romanc. Nihče bi ne verjel, koliko romanc se naredi v tej mali pokrajini. Vse sentimentalne starine, ki rumene v najstarejših zvezkih, je najti v Tarasconu v polni mladosti, v polnem sijaju. Tu je najti vse, vse. Vsaka rod-bina ima „svojo“, in celo mesto jo pozna. Vsakdo na primer ve, kakšna je romanca lekarnarja Bezuqueta, namreč :

„Ti svitla zvezda, ki te obožujem !“

Romanca puškarja Costecalda :

„Ali hočeš iti v zemljo koč ?“

Romanca registratorjeva :

»Ako bi bil nevidljiv,
bi ne videl me nikdo.

(Komična pesem.)«

In tako je to v celem Tarasconu. Dva ali trikrat na teden se zbero drugi pri drugem in si jih pojo. Kar je pri tem posebnega, je to, da so to vedno iste in, če še tako dolgo pojo, vedno iste pesmi, vrli Tarasconci vendar niso še nikdar začutili želje, da bi jih zamenjali z drugimi. So pač rodbinska lastnina; očetje jih zapuščajo sinovom, in nihče se jih ne dotakne, ker so jim svete. Celo ne izposojajo si jih nikdar. Nikdar bi ne prišlo Costecaldu na misel, da bi pel Bézuquetovo, nikdar Bézuquetu, da bi pel Costecaldovo. In pri tem pomislite, da jih morajo vendar poznati, ko si jih pojo že štirideset let. Toda vsak brani svojo, in vsi so zadovoljni.

V romancah kakor pri čepicah je bil v mestu prvi Tartarin. Njegovo prvenstvo med someščani se je kazalo v tem, da Tartarin iz Tarascona ni imel svoje posebne romance, Imel je vse.

Vse !

Toda vražje težko ga je bilo pripraviti k temu, da je zapel. Tarasconski junak se je zgodaj odpovedal sreči v salonih ter se raje vtapljal v svoje lovske knjige ali prebil večer v klubu, kakor pa bi uljudno dvoril pred pianom iz Nimesa med dvema svečama iz Tarascona. Te muzikalne porabe so se mu zdele zanj premalenkostne... Vendar je včasih, kadar je bila godba pri lekarnarju Bézuquetu, vstopil kakor slučajno in se, če so ga zelo prosili, vklonil ter zapel z gospo Bézuquetovo materjo veliki duo iz „Roberta Hudiča“... Kdor ni slišal tega, ni slišal nič... Kar se tiče mene, bi lahko živel sto let in bi vendar celo svoje življenje videl Tartarina, kako se s slovesnim korakom bliža pianu, se z eno roko opre nanj, spači usta in poskuša v zelenem svitu svetiljkinih krogelj dati svojemu dobremu obličju peklenski, divji izraz Roberta Hudiča. Komaj navzame pozicijo, ko zatrepeta cel salon; vsi čutijo, da se ima zgoditi nekaj velikega... Ko zavlada popoln molk, začne, spremlja se, gospa Bézuquetova mati:

»Robert, ti, ki te ljubim,
in sem ti zvesta do groba,
Robert, ti vidiš moj strah (dva krat) —
Milost za me
in milost za te!

Tiho pristavi: „Zdaj vi, Tartarin!“... In Tartarin iz Tarascona z dvignjeno roko, s stisnjeno pestjo in s trepetajočimi ustnicami ponovi trikrat v presledkih piana s svojim strašnim glasom, grmečim kakor grom: „Ne!... ne!... ne!“ kar v svojem južnem narečju izgovarja: „Nan!... nan!... nan!“ Nato povzame gospa Bézuquetova mati še enkrat:

»Milost za me
in milost za te!«

„Nan!... nan!... nan!“ zarujove Tartarin najkrasnejše, in konec je... Kakor vidite, to ni trajalo dolgo, toda bilo je tako dobro izraženo, s tako izvrstno, diabolično mimiko, da je šel po lekarni mraz strahu in so ga štirikrat ali petkrat prisilili, da je ponovil svoj: „Nan!... nan!“

Nato si je Tartarin obrisal pot s čela, se nasmehnil damam, namignil z očmi možkim, se odtegnil izrazom priznanja ter odšel

v klub, kjer je malomarno opomnil : „Pravkar
sem pel pri Bézuquetovih duo iz ‚Roberta
Hudiča‘.“

In kar je še največ, je to verjel sam !...

IV.

„Zdaj naj le pridejo!“

Ti različni talenti so torej pripomogli Tartarinu iz Tarascona na visoko mesto, katero je zavzemal med someščani.

Gotovo je, da je znal ta vražji človek dobiti za se celo mesto.

V Tarasconu je bila armada za Tartarina. Vrli poveljnik Bravida, bivši stotnik pre-skrbovalnega zbora, je rekal o njem: „To je dečko!“ In lahko si mislite, da je poveljnik vedel, kaj je dečko, ko jih je toliko oblekel.

Uradništvo je bilo za Tartarina. Dvakrat ali trikrat je stari predsednik Ladevèze, govoré o njem, rekel pred polnim tribunalom:

„To je značaj!“

Končno je bilo tudi ljudstvo za Tartarina. Širokost njegovih pleč, njegov korak, njegova zunanost, zunanost dobrega trobčevega konja, ki se ne boji hrupa, njegova

junaška slava, do katere je prišel, ne da bi sam vedel kako, da je nekolikokrat razdelil med male čistilce čevljev pred svojimi vrati nekaj vinarjev ali jih dobrovoljno udaril s palcem po glavi, vse to je naredilo iz njega lorda Seymoura cele okolice in kralja tarasconskih tržišč. Kadar se je ob nedeljah zvečer Tartarin s čepico na puškini cevi vračal z lova, skrbno zavil v svoj topli telovnik, so se nakladači na obrežju Rhône spoštljivo priklanjali, pogledovali na njegova silna ramena in si občudujoče rekali s tihim glasom :

„Ta tukaj je močan!... Ima dvojne kite!“
Dvojne kite!

Take stvari je mogoče slišati le v Tarasconu.

In vendar kljub vsemu, kljub svojim mnogim talentom, kljub svojim dvojnim kitam, kljub ljudski naklonjenosti in tako dragocnemu spoštovanju vrlega poveljnika Bravide, bivšega stotnika pri preskrbovalnem zboru, Tartarin ni bil srečen. To malomestno življenje ga je težilo in dušilo. Veliki Tarasconec se je dolgočasil v Tarasconu. Res za tako junaško naravo, kakor je bila njegova, za blazno dušo, ki hrepeni po izvanrednih dogodkih in

sanja samo o vojskah, o ježi po puščavah, o velikih lovih po pesku, o orkanih in tifonih, res za takega moža vsak teden en lov na čepice in ostali čas razsojanje pri orožarju Costecaldy ni bilo nič... Ubogi velikan! S časom bi bil moral umreti vsled tega trafenja.

Da bi si razširil obzorje, da bi nekoliko pozabil na klub in na trg du Marché, se je zastonj obsul z boabali in drugimi afriškimi rastlinami, zastonj je kopičil orožje na orožje, malajski kij na malajski kij, zastonj se vtapljal v čitanje, poskušaje nalik nesmrtnemu donu Quichottu, da bi se z močjo svojih sanj iztrgal iz krempljev neusmiljene resničnosti... Ah, vse, kar je storil, da bi pomiril svoje hrepenenje po izvanrednostih, je to hrepenenje le še povečalo. Pogled na vsa ta orožja ga je vzdrževal v neprestani jezi in razburjenosti. Njegove puške, njegove puščice, njegovi lasi so mu neprestano klicali: „Vojno! Vojno!“ V vejah njegovega baobaba mu je šepetal veter o velikih potovanjih ter mu dajal slabe nasvete. In k temu še Gustave Aimard in Fenimore Cooper...

O, kolikokrat je Tartarin, ko je ob vročih poletnih popoldnevih sedel sam med svojimi

meči ter čital, skočil kvišku in zarujovel; kolikokrat je vrgel knjigo od sebe, planil k steni ter pograbil ž nje to ali ono orožje.

Ta ubogi človek je pozabljal, da je doma v Tarasconu, z robcem, zavezanim okoli glave, in v spodnjih hlačah; to, kar je čital, je proizvajal dejansko, razburjal se nad svojim lastnim glasom, vihtel v roki sekiro ali tomahavk ter kričal:

„Zdaj naj le pridejo!“

Kdo naj pride, kdo?

Tartarin sam tega ni vedel dobro... Bilo je to vse ono, kar napada, vse, kar se bije, vse, kar mori, vse, kar grize, kar skalpira, vse, kar kriči, vse, kar rujove... Bili so to Indijanci rodu Sioux, plešoči okoli bojnega kola, na katerem je privezan nesrečen belokožec.

Bil je to sivi medved s Skalnih gor, ki se giblje semtertja in se liže z jezikom, polnim krvi. Bil je to Turek puščave, malajski morski ropar, bandit iz Abruzzov... Končno je to značilo — vojno, potovanja, izvanredne dogodke, slavo.

Toda ah! Naj jih je neustrašeni Tarasconec klical in izzival še bolj... prišli niso

nikdar... Kaj pa naj bi tudi prišli delat v Tarascon?

Toda Tartarin jih je kljub temu pričakoval vedno, — zlasti zvečer, kadar je šel v klub.

V.

Kako je hodil Tartarin v klub.

Vitez iz reda Templarjev, pripravljáje se na boj zoper nevernika, ki ga je oblegal, kitajski ‚tiger‘, oborožujé se za bitko, bojevniki iz rodu Komanšev, stopaje na bojno stezo, vsi ti niso nič v primeri s Tartarinom iz Tarascona, kadar se je ob devetih zvečer, uro potem, ko je odtrobilo retraite, oborožil od temena do peta, da bi šel v klub.

Popolnoma je bil pripravljen na boj. V levici je držal boksarski obroč z železnimi ostmi, v desnici palico z mečem; v levem žepu je imel svinčen tolkač, v desnem samokres. Na prsih, med suknjo in flanelastim telovnikom, je nosil malajsko bodalo. Toda nikdar ni imel pri sebi na primer otrovane puščice, kajti to mu je bilo preveč nečastno orožje!...

Predno je odšel, se je v tišini in temi svojega kabineta nekoliko vabil, naredil nekaj

izpadov, meril na zid in napenjal svoje mišice; nato je vzel ključ in resno odšel po vrtu, ne da bi hitel. — Angleško, gospodje, angleško! To je pravi pogum. — Na koncu vrta je odprl težka železna vrata. Odprl jih je hitro in silno, tako da so se zunaj zadela ob zid... Lahko si mislite, če bi bil kdo za njimi, kakšna kaša bi bila to!... K sreči ni bil za njimi nikdar nihče.

Ko so bila vrata odprta, je stopil čez prag, ozrl se po bliskovo na desno in levo ter hitro dvakrat zaklenil vrata. Nato je odšel na pot.

Na Avignonski cesti ni bilo niti mačke. Vrata so bila zaklenjena, luči za okni ugašene. Povsodi je bila črna tema. Tuintam je v meglah, stopajočih iznad Rhône, migotala svetilka...

Ponovno in hladno je korakal Tartarin iz Tarascona po temi, enakomerno vdarjal s svojimi podplati ob tla in z okovanim koncem svoje palice kresal iskre na tlaku. Na boulevardu, v velikih in malih ulicah je vedno pazil, da je šel sredi ceste, kar je bil znamenit ukrep previdnosti, ki vam pomaga, da vidite bližajočo se nevarnost in zlasti, da se izognete

temu, kar v tarasconskih ulicah včasih zvečer pada z oken. Vidé pri njem toliko previdnosti, si vendar ne smete misliti, da se je Tartarin iz Tarascona bal... Ne, bil je samo previden.

Najboljši dokaz, da se Tartarin ni bal, je, da ni hodil v klub po prehodu, ampak po mestu, to je po najdaljši, najtemnejši skupini umazanih ozkih ulic, na katerih koncu je bilo videti grozeče se lesketajočo Rhôno. Ubožec je vedno upal, da na oglu enega teh brlogov skočijo nanj iz sence razbojniki ter mu planejo na hrbet. Zagotavljam vas, da bi jih bil sprejel Tartarin jako lepo... Toda ne, škodoželjnost usode ni Tartarinu nikdar, prav nikdar privoščila podobnega srečanja. Da, niti psa ni srečal, niti pijanca. Nič, čisto nič!

Nekoč je že mislil, da se nekaj zgodi, a se je varal. Slišal je korake in pritajene glasove!... „Pozor!“ si je rekel Tartarin, pregledal senco, pazil na veter in po načinu Indijancev pritisnil uho na tla... Koraki so se bližali. Že je bilo razločevati glasove... No-benega dvoma več. Prihajajo... Tukaj so. Z ognjem v očeh in z dvigajočimi se prsi Tartarin že zbira svoje moči kakor jaguar in se pripravi, da napade in zakriči bojni klic... ko

naenkrat zasliši iz temne sence dobre tarasconske glasove, ki ga mirno nagovore :

„To si ti?... To je Tartarin... Zdrav, Tartarin!“

Prokleta ! Bil je lekarnar Bézuquet, vračaje se z rodbino od Costecalda, kjer je pel „svojo“. —

„Dober večer, dober večer!“ je zamrmral Tartarin, ves divji, da se je varal ; in poln gnjeva je z dvignjeno palico izginil v noč.

Prišedši v ulico, kjer je bil klub, je neustrašni Tarasconec čakal še trenotek, sprehajaje se pred vrati, predno je vstopil... Končno, ko se je naveličal čakanja „na nje“ in si je bil svest, da se „oni“ ne prikažejo, se je še poslednjič izzivajoče ozrl v temo in ježno zamrmral : „Nič... nič... nikdar nič!“

Potem je vrli mož vstopil, da s poveljnikom nekoliko poigrata.

VI.

Dva Tartarina.

Kako, vraga, se je zgodilo, da Tartarin iz Tarascona kljub temu hrepenenju po izvanrednostih, tej potrebi silnih razburjenj in blazni strasti, ki jo je gojil do potovanja, ni nikdar zapustil Tarascona?

To je namreč resnica. Do svojega petinštiridesetega leta neustrašeni Tarasconec ni niti enkrat spal izven rodnega mesta. Napotil se ni niti na divno potovanje v Marseille, katero si je privoščil ob svoji polnoletnosti vsak pravi Provençalec. Ne ve se niti, če je poznal Beaucaire, in vendar Beaucaire ni baš daleč od Tarascona, ker je treba samo iti čez most. K nesreči so ta vražji most tako pogosto odnesle nevihte; tako dolg je, tako slab, in Rhône je na tem mestu tako široka, da — na mojo vero, saj razumete... Tartarin iz Tarascona je dajal prednost kopni zemlji.

Vsekakor vam moram priznati, da je imel naš junak v sebi dve različni naravi. „Dva človeka čutim v sebi,“ je rekel ne vem kateri cerkveni oče. Resnico bi bil izrekel s temi besedami o Tartarinu, ki je nosil v sebi dušo dona Quichotta; lastni so mu bili ista vitežka navdušenost, isti junaški ideali, ista romantična in vzvišena blaznost; toda k nesreči ni imel telesa tega slavnega junaka, onega koščenega in suhega telesa, ki je bilo pravzaprav le senca telesa in za katero materijelno življenje ni imelo nikakega pomena, telesa, ki je zdržalo na sebi dyajset nočij pripet oklep in je živelo osemindirideset ur od pesti riža... Tartarinovo telo je bilo baš nasprotno vrlo telesce, zelo rejeno, zelo težko, zelo občutljivo, zelo mehko, z zelo razvajenim želodcem, polnim meščanskega okusa in ljubečim domače udobnosti, — trebušnato in kratko telo na debelih nogah nesmrtnega Sancha Panče.

Don Quichotte in Sancho Panča v eni osebi! Lahko si mislite, kako slabo sta gospodarila v njem, kako sta se bojevala, kako prepirala!... O krasen dvogovor, ki sta ga imela med seboj oba Tartarina, Tartarin-Qui-

chotte in Tartarin-Sancho, dvogovor, ki zasluži, da bi ga bil napisal Lucien ali Saint-Évremond!

Tartarin-Quichotte se razburi pri čitanju Gustava Aimarda in vsklikne:

„Pojdem!“

Tartarin-Sancho, mislé samo na svoj revmatizem, pravi:

„Ostanem!“

Tartarin-Quichotte, zelo razburjen:

„Odeni se s slavo, Tartarin!“

Tartarin-Sancho, zelo hladno:

„Tartarin, odeni se s flanelom!“

Tartarin-Quichotte, bolj in bolj razburjen:

„O krasne dvocevke! O bodala, lasi, meči!“

Tartarin-Sancho, bolj in bolj hladen:

„O krasni pleteni jopiči! O krasna čepica, ki greje tudi ušesa!“

Tartarin-Quichotte, ves iz sebe:

„Sekiro! Dajte mi sekiro!“

Tartarin-Sancho, pozvonivši služkinji:

„Jeanette, moja čokolado!“

Nato se prikaže Jeanette z izborna čokolado, gorko, okusno, dišečo, in prinese tudi nekaj kolačev, kar vzbudi smehljaj Tartarina-Sancha in zaduši krik Tartarina-Quichotta.

In tako se je zgodilo, da Tartarin iz Tarascona ni nikdar zapustil Tarascona.

VII.

Evropejci v Šang-Haju. — Veletrgovina. —
Tartarji. — Ali je bil Tartarin iz Tarascona
lažnik ?

Toda enkrat je imel Tartarin oditi, oditi
na daljno potovanje.

Trije bratje Garcio-Camus iz Tarascona,
ki so se naselili v Šang-Haju, so mu ponudili
vodstvo enega tamošnjih zavodov. Tako živ-
ljenje na primer bi mu bilo silno ugajalo.
Znamenita trgovina, vlada nad celo množico
uslužbencev, stiki z Rusijo, Perzijo in azijsko
Turčijo, končno veletrgovina sama na sebi !

V Tartarinovih ustih je beseda veletr-
govina zvenela resnično vznešeno !...

Tvrdka Garcio-Camus je imela razun
tega še to prednost, da so jo večkrat obisko-
vali Tartarji. Hitro so jim zaprli vrata. Vsi
uslužbenci so zgrabili za orožje, razvili so

konzulsko zastavo, in — puf, puf skozi okna na Tartarje.

S kakšnim navdušenjem je sprejel to ponudbo Tartarin-Quichotte, tega vam ni treba opisovati; k nesreči je Tartarin-Sancho poslušal stvar z drugimi ušesi, in ker je bil ta močnejši, zadeve ni bilo mogoče spraviti v red. V mestu se je mnogo govorilo o tem. Ali odpotuje? Ali ne odpotuje? Stavimo, da; stavimo, da ne. To je bil zaključek... Končno Tartarin ni odšel, toda vsekakor mu je bil ta dogodek v veliko čast. Imeti ponudbo, da bi šel v Šang-Haj, ali iti tja, to je bilo za Tarascon enako. In ker se je tako mnogo govorilo o Tartarinovem postopanju, so končno mislili, da se je že vrnil, in vsi ti gospodje so ga zvečer v klubu prosili, naj jim pripoveduje o življenju v Šang-Haju, o običajih, podnebjju, opiju in veletrgovini.

Tartarin, ki je bil dobro poučen, je z veseljem dajal podrobna pojasnila o vsem, o čemur je kdo hotel, in končno se vrli mož sam ni več dobro zavedal, da ni potoval v Šang-Haj; tako se je zgodilo, ko je stotič pripovedoval o napadu Tartarjev, da so bile zelo naravne besede: „Tu sem oborožil svoje

uslužbence, razvil konzulski prapor in — puf, puf skozi okna na Tartarje.“ Poslušáje to, se je tresel cel klub...

„Toda vaš Tartarin ni bil nič drugega nego ostuden,“ mi poreče čitatelj.

Ne, tisočkrat ne! Tartarin ni bil lažnik...

„A vendar je moral vedeti, da ni bil nikdar v Šang-Haju!“

Eh, gotovo, vedel je. Toda...

No, to poslušajte dobro. Čas je, da se enkrat za vselej sporazumemo glede slabega imena lažnikov, ki ga imajo prebivalci juga pri prebivalcih severnih dežel. V južni Franciji ni lažnikov, niti v Marseillu, niti v Nîmesu, niti v Toulousu, niti v Tarasconu. Človek z juga ne laže, ampak se moti. Vedno ne govori resnice, toda misli, da jo govori... Njegova laž ni laž, ampak prikazen čisto posebne vrste, podobna prikaznim pokrajin, ki se sredi puščave zrcalijo v zraku...

In da me bodele boljše razumeli, pojdite na jug in videli bodele. Videli bodele to vražjo deželo, kjer solnce vse predrugači in naredi vse večje nego je v resnici. Videli bodele te male provençalske griče, ki niso nič večji od Montmartrea in se vam bodo zdeli

obrovski; videli bode te v Nîmesu malo Maison carrée, ki se vam bode zdela velika kot Notre-Dame. Videli bode te !... Ah, edini lažnik na jugu, če tam sploh kdo je to, je solnce... To poveča vse, kar obsveti !... Kaj je bila Šparta v dobi svoje slave? Navaden trg... Kaj so bile Atene? Največ prefekturno mesto... In vendar se nam zdita v zgodovini velikanski mesti. To je iz njih naredilo solnce...

Ali se po vsem tem še čudite, da je to solnce, ki obseva tudi Tarascon, naredilo iz Bravide, bivšega kapitana pri preskrbovalnem zboru, hrabrega poveljnika Bravido, iz redkve baobab in iz moža, ki je imel iti v Šang-Haj, moža, ki je tam bil?

VIII.

Menažerija Mitaine. — Atlaški lev v Tarasconu. — Strašen in slavnosten dogodek.

In zdaj, ko smo narisali Tartarina iz Tarascona, kakoršen je bil v svoji zasebnosti, predno ga je poljubila na čelo slava in ga ovenčala s stoletno lovoriko, zdaj, ko smo opisali njegovo življenje v skromni okolici, njegove radosti, njegove bolesi, njegove sanje, njegove nadeje, pohitimo k slavnim stranem njegove zgodovine in k posameznim dogodkom, ki so imeli njegovi neprimerljivi usodi dodati vzlet.

Bilo je nekega večera pri puškarju Costelcaldu. Tartarin iz Tarascona baš razlaga nekaterim prijateljem orožja, kako se ima ravnati z neke vrste puško, ki je bila popolnoma nova... Nakrat se odpro vrata, in v sobo plane, ves razburjen, lovec čepic, kričeč: „Lev !... Lev !...“ Splošen strah, groza, poplah in zmeš-

njava. Tartarin zgrabi bodalo, Costecalde hiti zapirat vrata. Vsi obstopijo lovca, ga izprašujejo in silijo vanj ter izvedo to-le: Zverinjak Mitaine, prihajáje s sejma v Beaucairu, se je odločil, da ostane nekaj dnij v Tarasconu, in se je pravkar nastanil na Grajskem trgu s kačami, krokodili in krasnim atlaskim levom.

Atlaški lev v Tarasconu ! Kar so pomnili ljudje, kaj takega še ni bilo videti. In kako ponosno se tudi spogledajo naši vrli lovci čepic. Kako jim žare njihova možata obličja in kako iskreno si v vseh kotih Costecaldove prodajalne molče stikajo desnice ! Navdušenje je tako veliko, tako nepričakovano, da nihče ne more spregovoriti besedice...

Tudi Tartarin ne. Bled in trepetáje, drzé še vedno v roki puško, stoji vzravnano pred pisarno... Atlaški lev tukaj ! Tako blizu, dva koraka od tod ! Lev ! Ta najbolj junaška in divja zver, kralj živalij, zver njegovih sanj, eden prvih činiteljev v množici idealov, ki so mu igrali v njegovi domišljiji tako lepe drame !...

Lev ! O tisoč bogov !...

In poleg tega še atlaški !!! To je več nego more prenesti veliki Tartarin...

Nakrat mu naval krvi zalije obraz.

Oči se mu zaiskre. Krčevito vrže novo puško na ramo in obrnivši se k vrlemu poveljniku Bravidi, bivšemu stotniku preskrbovalnega zbora, mu pravi z gromovitim glasom: „Pojdiva pogledat, poveljnik!“

„He! Be!... He! Be!... In moja puška?... Moja nova puška, ki jo odnašate?...“ zavzdihne boječe previdni Costecalde. Toda Tartarin je že na cesti, in za njim ponosno krenejo vsi lovci čepic.

Ko pridejo k zverinjaku, je tam že mnogo ljudi. Tarascon, junaško pleme, ki pa mu je dolgo časa manjkalo vsakega senzacionalnega dogodka, je navalil na Mitainovo barako in jo zavzel v naskoku. Tudi je tolsta gospa Mitainova zelo zadovoljna... V kabilskem kroju, z rokami, nagimi do komolcev, v eni roki z bičem in v drugi z živo, dasi že oskubeno kokošjo, hvali ta slavna dama Tarasconcem celo barako, in ker je imela tudi ona ‚dvojne kite‘, vzbuja skoro prav tako veliko pozornost kakor njeni gojenci.

Prihod Tartarinov, ki vstopi s puško na rami, vzbudi velik strah.

Vsi ti dobri Tarasconci, ki se sprehajajo med kletkami čisto mirno, brez orožja, brez bojazni, brez vsake slutnje, da se jim je česa bati, zatrepetajo čisto naravnega strahu, ko zagledajo Tartarina, ki vstopi v barako s svojim strašnim morilnim orodjem. Torej se je tukaj česa bati, ko on, ta junak... In v trenutku je pred kletkami vse prazno. Otroci kriče strahu, ženske se ozirajo po vratih. Lekarnar Bezuquet odide iz barake, rekoč, da gre po svojo puško...

Toda nevstrašeno Tartarinovo vedenje jim polagoma vrne pogum. Mirno, z dvignjeno glavo, stopa nevstrašeni Tarasconec po baraki, gre, ne da bi obstal, mimo kopališča morskega psa, se ozre s prezirljivim pogledom na dolg zaboj, v katerem baš požira boa svojo surovo kokoš, in se končno postavi pred levovo kletko...

Strašen in slavnosten sestanek! Lev iz Tarascona in lev iz Atlasa se gledata iz obličja v obličje... Na eni strani, pred omrežjem, Tartarin, opiraje svoje roke na puškino cev, na drugi lev, velikansk lev, valja se na slami, z mežikajočimi očmi, divjim pogledom in s svojo veliko, z rumeno grivo posuto glavo, po-

loženo na prednje noge... Oba mirno gledata drug drugega.

Čudno! Bodisi, da mu puška prežene dobro voljo, bodisi, da sluti sovražnika svojega plemena, se lev, ki je doslej gledal na Tarasconce z izrazom kraljevskega preziranja in jim pred nosom zeval, ta lev se torej naenkrat razjari. Najprej zapiha, temno zamrmra, pokaže svoje kremplje in iztegne tace; nato vstane, dvigne glavo, strese svojo grivo, odpre neizmerno žrelo in grozno zarujove nad Tartarinom.

Krik strahu mu odgovori. Celi Tarascon plane prestrašen proti vratom. Vsi, ženske, otroci, najemniki, lovci čepic, da, celo hrabri poveljnik Bravida... Edini Tartarin iz Tarascona se ne zgane... Ta stoji pred kletko trdno in odločno, z bliski v očeh in z onim strašnim obličjem, katero je poznalo celo mesto... Za nekaj časa, ko se lovci čepic po njegovi ravno-
dušnosti in trdnosti kletke nekoliko pomirijo in se približajo svojemu mojstru, slišijo, kako mrmra, zroč v leva: "To, da, to bi bil lov!"

Ta dan Tartarin iz Tarascona ne reče ničesar več...

IX.

Tartarin se odloči za lov na leve.

Ta dan Tartarin iz Tarascona ne reče ničesar več; toda nesrečnik je rekel že preveč...

Drugi dan se namreč govori v mestu samo o bližnjem Tartarinovem odhodu v Alžerijo in o lovu na leve. Priče ste, dragi čitatelji, da vrli mož ni rekel niti besedice o tem; toda znana vam je varajoča prikazen pokrajin, ki se sredi puščav zrcalijo v zraku...

Kratko, celi Tarascon govori samo o tem odhodu.

Na ulicah, v klubu, pri Costecaldu, povsodi se ogovarjajo ljudje z začudenimi obrazi:

„Sicer pa, ali že veste to novico pred vsem?“

„Sicer pa, kaj vendar?... Ali mislite Tartarinov odhod pred vsem?“

Treba je opomniti, da se v Tarasconu vsi stavki pričenjajo s ‚sicer pa‘ in končujejo s ‚pred vsem‘. In ta dan, ko si imajo povedati več nego sicer, se ‚sicer pa‘ in ‚pred vsem‘ ozivata tako, da se stresajo stekla v oknih.

Človek, ki je v celem mestu nad to novico najbolj presenečen, je Tartarin sam. Toda tukaj vidite, kaj je nečimurnost! Mesto da bi čisto priprosto odgovoril, da ne odpotuje, da ni nikdar nameraval odpotovati, ubogi Tartarin prvič, ko mu govore o tem potovanju, z nedoločenim izrazom odgovori: „He!... He!... Morda... Jaz ne pravim ničesar.“ Drugič, ko se s to mislijo sprijazni že nekoliko bolj, odgovori: „Najbrže“, tretjič: „Prav gotovo!“

In končno nesrečnik zvečer v klubu in pri Costecaldu, navdušen od punša, odobravanja in lučij, omamljen od uspeha, ki ga je imela v mestu vest o njegovem odhodu, formalno izjavi, da se je naveličal lova na čepice in da v kratkem odide preganjat velike atlaske leve...

Glasni ‚hura‘ klici sprejmejo to izjavo. Nato sledi nov punš, stiskanje rok, objemanje in o polnoči pred malo hišo z baobabom serenada z bakljami.

Toda zadovoljen ni Tartarin-Sancho ! Pri misli, potovati v Afriko in iti na lov na leve, trepeti že naprej. In ko se vrne domov, ima med tem, ko zveni pod okni serenada na čast Tartarinu, s Tartarinom-Quichottom strašen nastop, pri katerem ga imenuje tepca, sanjača, ne-spametneža, trikrat blaznega, in mu podrobno razlaga vse nesreče, ki ga čakajo pri tem podjetju, govoreč mu o potopljenjn ladije, udni boleznih, vročnici, dizenteriji, črni kugi i. t. d...

Zastonj mu Tartarin-Quichotte prisega, da ne stori nobene neumnosti, da se bo dobro oblačil, da se preskrbi z vsem, česar je potreba : Tartarin-Sancho noče ničesar slišati. Ubogi mož se že vidi raztrganega od levov, pokopanega v pesku puščave, kakor se je zgodilo Kampizu, in drugi Tartarin ga more končno nekoliko potolažiti le z izjavo, da se to ne zgodi takoj, da se nič ne mudi in da končno tudi še ni na potu.

Jasno je pač, da se človek ne ukrca na tako potovanje, ne da bi se nanj pripravil. Vedeti mora, kam gre, — vraga ! — in ne odpotovati kot ptica...

Pred vsem drugim si hoče Tarasconec prečitati dela velikih afriških potovalcev, po-

ročila Mungo-Parka, Cailléja, Livingstona in Henrija Duveyriera.

Tu vidi, da so se ti nevstrašni potovalci, predno so se odpravili na daljna potovanja, dolgo vadili prenašati lakoto, žejo, težavno hojo in napore vseh vrst. Tartarin hoče delati kot oni, in zato izza tega dne vživa samo vodeno juho. — Vodeno juho imenujejo v Tarasconu nekaj koscev kruha, namočenih v topli vodi, s strokom česna, z majhno primesjo timijana in z listom lovorjevega drevesa. — Dijeta je bila stroga, in lahko si mislite, kakšne obraze dela ubogi Sancho...

Vaji z vodeno juho pripoji Tartarin iz Tarascona še druge modre vaje. Tako na primer, da bi se navadil dolgotrajne hoje, naredil svojo pot po mestu vsako jutro sedemkrat ali osemkrat zaporedoma, zdaj hitrih korakov, zdaj v teku s pestmi na prsih in po načinu starih narodov z dvema belima kremenčkoma v ustih.

Poleg tega gre, da bi se navadil nočnega hladu, megle in rose, vsak večer na svoj vrt in ostane tukaj do desetih ali enajstih, sam s svojo puško, za baobabom na straži...

Končno lovci čepic ves čas, dokler ostane v Tarasconu Mitainov zverinjak, kadar se za-

pozniyo pri Costecaldu, v senci na Grajskem trgu lahko vidijo skrivnostnega moža, ki se sprehaja za barako.

To je Tartarin iz Tarascona, ki se je vadił posluřati brez strahu rujojenje leva v temni noči.

X.

Pred odhodom.

Med tem, ko se Tartarin pripravlja z najrazličnejšimi junaškimi vajami, gleda nanj celi Tarascon; za druge stvari se sploh več ne brigajo. Lov na čepice hira, romance praznično počivajo. V Bézuquetovi lekarni gine piano pod zeleno odejo, in španske muhe se suše na njem, ležeče s trebuhu navzgor... Tartarinova ekspedicija da življenju čisto drugo lice.

Treba bi bilo videti uspehe Tarasconca v salonih. Trgajo si ga iz rok, prepirajo se zanj, izposojajo si ga in ga drug drugemu kradejo. Za dame ni večje časti kakor iti v Mitainov zverinjak na Tartarinovi strani in si dati pred levovo kletko razlagati, kako se je treba vesti pri lovu na te velike zveri, kam je treba meriti, na koliko korakov, kako pogoste so nezgode i. t. d. i. t. d.

Tartarin da vsako pojasnilo, kakoršno kdo hoče. Čita Julesa Gerarda in lov na leve ima v malem prstu, kakor da se ga je udeležil sam. Tudi govori o teh stvareh z veliko zgovornostjo.

Toda najlepši so večeri, kadar po obedih pri predsedniku Ladevezu ali vrlem poveljniku Bravidi, bivšem stotniku preskrbovalnega zbora, prinesó kavo, ko se vsi stoli približujejo drug drugemu ter ga pri tem prosijo, naj jim pripoveduje o svojih bodočih lovih...

Tu opisuje junak, s komolcem na mizi in z nosom v svoji roki, z ganljivim glasom vse nevarnosti, ki ga pričakujejo tam doli. Liči jim dolga čakanja brez mesečnega svita, kužna močvirja, reke, ki jih zastruplja listje rožnatega lovora, sneg, solčno vročino, škorpijone, kobilice, ki jih je kakor dežja; liči tudi navade velikih atlaških levov, način njihovega bojevanja, njihovo izvanredno moč in njihovo besnost v času, ko imajo mladeniče...

Razvnet od svojega lastnega pripovedovanja, nato vstane od mize, plane v sredo obednice, posnema rujovenje leva, pok puške, — puf! puf! — žvižg kroglice, — fii! fii! — maha rokami, zarudeva in prevrača stole...

Okoli mize so vsi blede. Možje se spogledujejo in zmajujejo z glavami, dame s slabotnimi vskliki strahu zapirajo oči. Starci bojovito mahajo s svojimi dolgimi palicami, in dece, ki so jo prej spravili spat v sosedno sobo, se pri rujoventju in pokanju puške polasti silen strah, da prosi za luč.

A kljub temu čakanju Tartarin vendar ne odide.

XI.

„Zbadajte z mečem, gospodje, zbadajte z mečem,“ a ne z iglami!...

Ali je resnično nameraval odpotovati?... Kočljivo vprašanje, na katero je pripovedovalcu, opisujočemu Tartarinovo življenje, zelo težko odgovoriti.

Dejstvo je, da je Matainov zverinjak zapustil Tarascon že pred tremi meseci, ko se morilec levov še vedno ni zganil z mesta... Končno se je znameniti junak morda zopet motil ter si domišljjal, da se je že vrnil iz Alžira. Morda si je vsled svojega pripovedovanja o bodočih lovih domišljjal, da jih je že doživel, kakor si je domišljjal, da je razvil v Šang-Haju konzularni prapor in streljal „puf! puf!“ na Tartarje.

Če je Tartarin iz Tarascona tudi to pot žrtev domišljije, k nesreči to niso Tarasconci. Ko koncem tretjega meseca opazijo, da si lo-

vec še vedno ni napolnil popotne torbe, začno mrmrati.

„To bode kakor je bilo s Šang-Hajem,“ reče smehljaje Costecalde. In puškarjeve besede vzbude po mestu jezo, kajti nihče več ne verjame Tartarinu.

Naivneži in strahopetci, ljudje, kakoršen je Bezuquet, ki bi jih bolha zapodila v beg in ki ne morejo niti sprožiti puške, ne da bi zaprli oči, ti so zlasti neizprosni. V klubu in na izprehodih s posmehom na obrazu vprašujejo ubogega Tartarina:

„Sicer pa, kdaj začne ono potovanje?“

Pri Costecaldu njegovo mnenje ni več odločilno. Lovci čepic več ne priznavajo svojega mojstra!

Nato se temu pridružijo epigrami. Predsednik Ladeveze, ki je v svojih prostih urah rad dvoril provençalski muzi, zloži v domačem narečju pesem, ki ima velik uspeh. Opevala je velikega lovca, ki se je imenoval gospod Gervais in katerega strašna puška je imela pomoriti do poslednjega vse leve v Afriki. K nesreči je bila ta puška tako čudno narejena, da jo je vedno nabijal, a se ni nikdar sprožila.

Nikdar se ni sprožila! Saj razumete migljej...

Kakor bi trenil, postane ta pesem popularna. In kadar se prikaže Tartarin, zapoje delavci z nabrežja in mali čistilci čevljev izpred njegovih vrat v zboru:

„Puška gospoda Gervaisa,
vedno nabita, vedno nabita,
puška gospoda Gervaisa,
vedno nabita, nikdar ne počí.“

Vendar vsled dvojnih kit pojo to iz daljave.

O izpremenljivost tarasconske naklonjenosti !...

Veliki mož se dela, kakor da ničesar ne vidi, ničesar ne sliši, v resnici pa ga ta mali boj, skriven in strupen, zelo potare; čuti, da se mu Tarascon izvija iz rok, da ljudska naklonjenost prehaja na druge, in to ga silno boli.

Ah, sladko je sedeti pred veliko skledo popularnosti, toda kako se človek opeče, če se ta skleda prevrne !...

Kljub svojemu trpljenju se Tartarin smehlja in živi svoje mirno življenje, kakor da se ni nič zgodilo.

Včasih pa ta maska brezskrbnega veselja, ki si jo je v ponosu pritisnil na obličje, naenkrat izgine. V takih slučajih je mesto smehljaja videti nevoljo in bolest...

Tako se neko jutro, ko mali pouličniki pojo pod njegovimi okni, Puško gospoda Gervaisa, zgodi, da se glasovi teh bednikov začujejo v sobo ubogega velikana baš v hipu, ko se brije ubogi velikan pred svojim zrcalom. (Tartarin je nosil polno brado, a ker je postala prevelika, jo je moral priravnavati.)

Naenkrat se okno hitro odpre, in Tartarin se prikaže v srajci, s čepico na glavi, ves namazan z belim milom, mahaje s svojo britvijo in s čopičem za mazanje ter zakliče s strašnim glasom :

„Zbadajte z mečem, gospodje, zbadajte z mečem, a ne z iglami!“

Lepe besede, vredne, da se ovekovečijo ; imele so le napako, da so veljale tem malim ničvrednežem, ki niso bili nič večji kakor njihove škrinjice s potrebščinami za čiščenje čevljev, in plemičem, ki so bili popolnoma nezmožni, držati v roki meč.

XII.

Kaj se je govorilo v mali hiši z baobabom.

Sredi te splošne nezvestobe ostane na Tartarinovi strani oborožena sila.

Vrli poveljnik Bravida, bivši stotnik pre-skrbovalnega zbora, mu izkazuje isto spošto-vanje kakor prej. „To je dečko!“ še vedno reka trdovratno, in mislim, da je ta trditev pač vredna toliko kakor ona lekarnarja Bez-uqueta... Vrli poveljnik s svojimi besedami niti enkrat ne namigne na potovanje v Afriko; toda ko postane hrup med občinstvom presi-len, se odloči, da spregovori.

Neki večer je nesrečni Tartarin sam v svojem kabinetu, razmišlja o svojih žalostnih razmerah, ko vstopi poveljnik, resen, oblečen črno, zapet do vratu.

„Tartarin,“ pravi bivši kapitan važno, „Tartarin, odpotovati morate!“

In pri tem ostane na pragu — strog in mogočen kakor dolžnost.

Tartarin iz Tarascona razume vse, kar obsegajo besede : „Tartarin, odpotovati morate!“

Ves bled vstane, se ozre z ganjenim pogledom okoli sebe po tem ličnem kabinetu, ki se trdno zaklepa in je poln toplote in nežne svetlobe, po tem širokem naslonjaču, v katerem se sedi tako udobno, po svojih knjigah, po svojih preprogah, po velikih belih zastorih svojih oken, za katerimi trepetajo drobne veje malega vrta; nato stopi k vrlemu poveljniku, ga prime za roko, mu jo odločno stisne in pravi z glasom, ki ga spremljajo solze, a je vendar stoičen :

„Odpotujem, Bravida!“

In odpotoval je, kakor je rekel, seveda ne takoj... Treba mu je bilo časa, da se pripravi.

Najprej si naroči pri Bompardu dva velika okovana kovčega z veliko kovinsko desko, ki nosi napis :

TARTARIN IZ TARASCONA.

ZABOJ Z OROŽJEM.

Za okovanje in graviranje napisov je treba precej časa. Naroči si tudi pri Tastavinu krasen popotni album, da bi pisal vanj svoj dnevnik, svoje popotne vtise, kajti pri lovu na leve pridejo človeku pač najrazličnejše misli.

Nato si da poslati iz Marseillea celo ladijo mesnih in juhinih konserv, šotor novega vzorca, ki ga je v hipu mogoče postaviti in v hipu zopet razdreti, vodne čevlje, dva dežnika, plašč za dež in modra očala proti vnetju očíj. Končno mu sestavi lekarnar Bezuquet majhno popotno lekarno.

Ubogi Tartarin! Vsega tega ne dela za se, ampak upa, da s temi varnostnimi pripravi in nežno pazljivostjo potolaži jezo Tartarina-Sancha, ki izza onega trenutka, ko je bil sklenjen odhod, ne miruje niti podnevi, niti ponoči.

XIII.

Odhod.

Končno napoči slavnostni dan, veliki dan.

Izza prvega jutranjega svitanja je na nogah ves Tarascon ter se gnete na Avignon-ski cesti in okoli male hiše z baobabom.

Ljudje so na oknih, na strehah, na drevju. Rhônski mornarji, dninarji, pouličniki, meščani, delavke iz perilnice in taffetne tovarne, klub, kratko rečeno celo mesto. Poleg teh so tukaj tudi ljudje iz Beaucaira, zeleninarji iz predmestij, karete z velikimi strehami, viničarji, sedeči na svojih lepih mulah, okrašenih s trakovi, kraguljčki, pentljami in zvončki, in tupatam celo kaka lepa deklica iz Arlesa z modrim trakom okoli glave: te so prijezdile s svojimi ljubčki na majhnih sivih camargu-skih konjih.

Vsa ta množica se gnjete in preriva pred vrati Tartarina, tega dobrega Tartarina, ki je odhajal med ‚Turke‘ pobijati leve.

Alžir, Afrika, Grčija, Perzija, Turčija, Mezopotamija, vse to tvori za Tarasconce samo eno veliko, zelo nedoločno, skoro mitologično deželo, in to imenujejo Turčijo...

Sredi te gnječe prihajajo in odhajajo lovci čepic, ponosni na slavo svojega mojstra.

Pred hišo z baobabom stojita dva velika voza. Zdajpazdaj se odpre vrata, in videti je nekaj oseb, ki se resno izprehajajo po malem vrtu. Nekaj ljudij prinaša zaboje, kovčke in vreče ter jih nalaga na kola.

Pri vsakem novem zaboju v množici zasumi. Glasno si imenujejo vse predmete. „To je šotor“... „To so konserve“... „Lekarna“... „Zaboja z orožjem“. In lovci čepic dajejo pojasnila.

Okoli desete ure nastane med množico naenkrat živahno gibanje. Vrtna vrata se hitro zasučejo v svojih tečajih.

„To je on!... To je on!“ kriče.

Da, to je on.

„Ko se prikaže na pragu, se začujeta iz gnječe dva vsklipa začudenja :

„To je Turek!“...

„Očali ima!“

Tartarin iz Tarascona, odhajáje v Alžir, je res mislil, da se mora obleči v alžirsko obleko. Široke hlače iz belega platna, majhen, tesno se prilagajoč jopič s kovinskimi gumbi, dva čevlja širok pas okoli trebuha, gol vrat, čelo obrito, na glavi velikanski fes!... Poleg tega ima dve težki puški, na vsaki rami eno, za pasom velik lovski nož, na trebuhu taško za patrone, ob boku samokres, zibajoč se v svoji usnjati torbi. To je vse...

Ah, oprostite! Pozabil sem na očali, na par velikanskih modrih očalij, ki zelo primerno blaže vse ono, kar je na prikazni našega junaka nekoliko predivje.

„Živel Tartarin!... Živel Tartarin!“ začne klicati ljudstvo. Veliki mož se smehlja, toda ne pozdravlja, ker mu to branita puški. Sicer pa tudi ve, kaj si ima misliti o ljudski naklonjenosti; in morda v dnu svoje duše celo preklinja svoje strašne rojake, ki so ga prisilili, da odpotuje, da zapusti svojo prijazno hišico z belimi zidovi in zelenimi zastori... Toda na zunaj tega ni opaziti.

Miren in ponosen, dasi nekoliko bled, stopi na cesto, pogleda na svoja kola in, vidé da je vse v redu, krene živahno po cesti proti kolodvoru, ne da bi se le enkrat obrnil in ozrl na hišo z baobabom. Za njim koraka vrli poveljnik Bravida, bivši stotnik preskrbovanege zbora, predsednik Ladeveze, nato puškar Costecalde in vsi lovci čepic, nato kola, nato ljudstvo.

Pred kolodvorom ga pričakuje postajevodja, — star Afričan iz leta 1830., ki mu večkrat zaporedoma iskreno stisne roko.

Ekspresni vlak iz Parisa v Marseille še ni dospel. Tartarin in njegovo ožje spremstvo vstopijo v čakalnico. Da bi preprečil vsako možno nepriliko, da postajevodja za njimi zapreti mrežasta vrata.

Četrť ure se sprehaja Tartarin med lovci čepic gori in doli po čakalnici. Govori jim o svojem potovanju, o svojem lovu, obljublja, da jim pošlje kože ubitih zverij. In v bilježnico se mu zapisujejo za kože kakor na balu za ples.

Miren in ljubezniv kakor Sokrat, predno je pil strup, ima neustrašni Tarasconec za vsakega besedico, za ves svet prijazen smeh-

ljaj. Govori priprosto in ljubeznivo; človek bi rekel, da hoče zapustiti sočutje in blage spomine.

Ko slišijo lovci čepic svojega mojstra govoriti tako, se jim vsem prikažejo solze v očeh, in nekaterim se celo vzbudi slaba vest, kakor na primer predsedniku Ladevezu in lekarnarju Bezuquetu.

Spremstvo joka v kotih. Od zunaj gleda skozi omrežje ljudstvo in kliče: „Živel Tartarin!“

Končno se oglasi zvonec. Težko drdranje in kričeč pisk streseta vzduh pod oboki... V voz! V voz!

„Z Bogom Tartarin!... Z Bogom, Tartarin!“...

„Z Bogom, vi vsi!“ zamrmra veliki mož, in na licih vrlega poveljnika Bravide poljubi svoj dragi Tarascon.

Nato pohiti na progo in vstopi v voz, poln Parižanov, ki mislijo, da umrjo strahu, vidé prihajati tega čudnegu moža s tolikimi puškami in samokresi.

XIV.

Marseillesko pristanišče. — Na ladijo ! Na ladijo !

Prvega decembra 186... opoludne vidijo ostrmeli Marseilleci v zimskem provençalskem solncu in v jasnem, žarečem vzduhu lepega dne prihajati po Canebiere Turka, in kakšnega Turka !... Nikdar še niso videli takega kakor je bil ta. In Bog je priča, da v Marseillu Turkov ne manjka.

Turek, o katerem govorimo — ali vam je treba to povedati — je Tartarin, veliki Tartarin iz Tarascona, ki gre po nabrežju v spremstvu svojih zabojev z orožjem, svoje lekarne, svojih konserv proti pristanišču družbe Tonache, da se vkrca na ladijo „Zonave“, ki ga ima odnesti tja doli.

V ušesih še vedno poln tarasconske hvale in oslepljen od nebesnega svita, koraka žareči Tartarin, s svojima puškama na ramah, in

visoko dviga glavo, zroč s široko odprtimi očmi na to čudovito marseillesko пристanišče, katero vidi danes prvič in ga je čisto oslepilo... Ubogi mož misli, da sanja. Tako mu je, kakor da se imenuje pomorščak Simbad in blodi po enem onih fantastičnih mest, o kateri se govori v „Tisoč in eni noči“.

To je nepregledna zmes jamborov in zvitih jader, križajočih se v vseh smerih; zastave vseh dežel, ruske, grške, švedske, tuniške, amerikanske... Ladije, privezane ob nabrežje, prednji jambori, povešeni nalik nasaženim bajonetom. Na prednjih delih ladij najade, boginje, svete Device in drugi leseni in poslikani kipi, ki dajejo ladijam imena; vse razjedeno, razglodano, mokro in plesniyo od morske vode... Tuintam med ladijami progamorja, kakor da je zamazana z oljem... Med zmesjo drogov in vrvij oblak galebov, tvoreč lep madež na modrem nebu, in pod njimi mornarji, ki se kličejo v vseh možnih jezikih.

Na nabrežju, med žlebi s temnozeleno, gosto tekočino, zmesjo olja in sode, ki prihaja iz tovarn za milo, mrgoli ljudstvo, carinski uradniki, postreščki in prevažalci tovorov

s svojimi vozički, v katere imajo uprežene majhne korziške konje.

Skladišča bizarnega blaga, zakajene barake, kjer si kuhajo mornarji, prodajalci pip, prodajalci opic, papig, vrvij, platna za jadra; fantastični starinarski stani, kjer je izložena zmes starih topov, velikih pozlačenih svetilk, starih škripcev, starih brezzobih sider, starih vrvij, starih klad, in mornariških daljnogledov iz časa Jeana Barta in Duguay-Trouina. Prodajalke školjk in rakov, sključene in kričeče poleg svojega blaga. Mornarji prihajajo z lonci smole, s kadečimi se kotli ali z velikimi košarami, polnimi mesa, katero gredo omivat v čisto vodo vodnjakov.

Povsodi čudovita množica blaga vseh vrst: svila, rude, skladi lesa, kosovi svinca, razne vrste sukna, sladkor, svetoivanski kruh, sladke koreninice, sladkorni trs. Zmes Orijenta in Okcidenta.

Tam doli je žitno nabrežje; nosači iztresajo svoje vreče na visokem odru. Žito teče nalik zlatemu potoku sredi modrega prahu. Možje v rdečih fesih ga čistijo na velikih sitih iz oslove kože ter ga nakladajo na vozove, ki odhajajo, spremljani od množice žensk

in otrok z majhnimi metlami in pletenimi košarami... Nekoliko proč ladjedelnica; tam leže na svojih bokih velike ladije, ki jih ožigajo, da bi jih oprostili morskih trav; jambori se dotikajo vode, v zraku diši po smoli. Tesarji z oglušujočimi vdarci pribijajo na obod ladij velike medene plošče.

Tuintam je med jambori prazen prostor. Tu vidi Tartarin vzhod v пристanišče, kjer ladije švigajo semintja. Tu angleška fregata, namenjena na Malto, lična in čisto omita, s častniki v rumenih rokavicah, tam zopet marseilleski dvojbornik, poslavlja se sredi silnega hrupa in rotenja, na zadujem delu z velikim kapitanom v svršniku in cilindru, poveljujočim vse kretnje v provençalskem narečju. Dalje ladije, ki z razpetimi jadri baš zapuščajo pristanišče, tam daleč zopet druge, ki se bližajo v solnčnem svitu lagotno, kakor da plavajo v zraku.

In pri tem ves čas silen hrup, drdranje voz, klici pomorščakov, kletvice, petje, piskanje parnikov, bobnanje in trobentanje s forta sv. Ivana in s forta sv. Nikolaja, zvonovi stolne cerkve, cerkve des Accoules in cerkve svetega Viktorja; in nad vsem tem južen ve-

trič, ki ves ta hrup in ves ta krik pomeša in spoji s svojim lastnim glasom v blazno godbo, divjo in junaško, enako veliki popotni fanfari, fanfari, ki vzbuja v človeku željo, da bi odpotoval, da bi odšel daleč, da bi imel krila.

Ob glasovih te lepe fanfare se vkrca nevstrašni Tartarin iz Tarascona na pot v deželo levov.

DRUGI DEL.

PRI TURKIH.

I.

**Vožnja po morju. — Pet pozicij fesa. —
Večer tretjega dne. — Usmiljenje!**

Hotel bi biti slikar, moji dragi čitatelji, in sicer velik slikar, da bi vam v začetku drugega dela predočil različne pozicije, v katere je prišel fes Tartarina iz Tarascona tekom teh treh dni vožnje po morju med Francijo in Alžirom na krovu ladije „Zonave“.

Pokazal bi vam ga najprej pri odhodu na krovu, kako sedi na tej lepi tarasconski glavi junaško in ponosno kakor avreola. Potem bi vam ga pokazal v trenutku, ko „Zonave“ pušča pristanišče za seboj in se pričinja zibati na valovih: pokazal bi vam ga, kako trepeti in strmi, kakor da že čuti prve napade bolezni.

Nato bi ga vam pokazal v Lionskem zalivu, ko pridejo na odprto morje in postajajo valovi vedno večji, kako se v borbi z nevihto presenečeno pritiska na junakovo glavo in se njegov veliki čop iz modre volne ježi v vihar ni morski megli... Četrto pozicijo bi vam naslikal ob šestih zvečer pri pogledu na korziško obal. Nesrečni fes se sklanja čez ograjo krova ter žalostno gleda in motri morje... Končno peta in zadnja pozicija : v ozadju ozke kabine se na majhni postelji vzdihujoče valja na vzglavju zmečkan predmet v obupnem stanju. To je fes, isti fes, ki je bil pri odhodu tako junaški in se je zdaj ponižal do tega, da opravlja posel nočne čepice, čez ušesa pokriva je glavo bledega in krčevito se zvijajočega bolnika.

Ah, če bi mogli Tarasconci videti svojega velikega Tartarina, ležečega v mali postelji, podobni miznici, pri medli in žalostni svetlobi, padajoči skozi mala okna, v zopernem duhu, prihajajočem iz kuhinje in iz vlažnega lesa; če bi ga slišali stokati pri vsakem udarcu vijaka, vsakih pet minut zahtevati čaj in s slabotnim otroškim glasom ro-

titi natakarja, — kako bi si očitali, da so ga prisilili na to potovanje...

Zagotavljam vas pri svoji povestničarski časti, da ubogi Turek vzbuja sočutje. Nesrečnik, ki ga je naenkrat pograbila slabost, si niti ne upa odpeti svojega alžirskega pasu in odložiti svojega orožja. Lovski nož z velikim ročajem ga tlači na prsih, torba s samokresom ga tišči na stegnu. In pri tem si je treba misliti razjarjenost Tartarina-Sancha, ki ne prestando stoka in preklinja : „Tu imaš, tepec!... Ali ti nisem pravil?... Ah, hotel si potovati v Afriko... Torej tu imaš Afriko!... No, kako ti ugaja?“

Najhujše pa je, da sliši nesrečnik iz ozadja kabine sredi svojega zdihovanja, kako se potniki v velikem salonu smejejo, kako obedujejo, pojo in igrajo karte. Družba na krovu „Zonave“ je prav tako vesela kakor mnogoštevilna. So to častniki, vračajoči se k svojim polkom, dame iz marseilleskega „Alcazara“, trgovci, bogat muzulman, vračaje se iz Meke, in črnogorski princ, velik veseljak, podoben Ravelu in Gilu Peresu... Nikdo izmed teh ljudij nima morske bolezni, in svoj čas si kratijo s tem, da pijejo šampanjca s kapitanom

ladije, zelo debelim in veselim Marseillem, ki ima dve gospodarstvi, eno v Alžiru in eno v Marseillu, ter se imenuje Barbasson.

Tartarin iz Tarascona preklinja vse te bednike. Njihova veselost njegovo bolezen podvaja.

Končno nastane popoldne tretjega dne na krovu ladije izvanredno živahno, in to predrami našega junaka iz njegove dolge otopelosti. Spredaj se oglasi zvonec. Slišati je pomorščake, ki v svojih nerodnih čevljih begajo po krovu.

„Stroj naprej!... Stroj nazaj!“ kriči kapitan Barbasson s svojim hripavim glasom.

Nato: „Stroj, stoj!“ Silen sunek, in nato ničesar več... Samo ladija se nalik balonu v zraku ziblje z leve na desno...

Ta nenavaden molk Tarasconca prestraši.

„Usmiljenje! Potapljamo se!...“ zakriči s strašnim glasom, zbere kakor začaran vse svoje moči, skoči z ležišča in plane s svojim orožjem na krov.

II.

K orožju ! K orožju !

Ne potapljajo se, ampak dospeli so na konec svojega pota.

„Zonave“ je krenil v pristanišče, v lepo pristanišče s temno in globoko vodo, toda tiho, žalostno, skoro pusto. Pred popotniki leži na vzvišenem prostoru beli Alžir s svojimi malimi, motno belimi hišami, ki se vlečejo proti morju, naslanjajoče se druga na drugo, podobne perilu, obešenemu na Mendonskem pobočju. Nad vsem tem se pne veliko nebo nalik modremu, toda tako modremu satinu !

Slavni Tartarin, ki se je po svojem strahu že nekoliko osrčil, gleda na pokrajino in spoštljivo posluša črnogorskega princa, ki mu imenuje različne dele mesta tam na bregu, kakor Casbah, visoko mesto, ulico Bab-Azoun.

Ta črnogorski princ je res zelo dobro odgojen; izvrstno pozna Alžerijo in gladko govori arabski. Zato Tartarin tudi sklene, da se hoče boljše seznaniti ž njim...

Naenkrat zagleda Tarasconec ob celi ograji, na katero se opirata, vrsto velikih črnih rok, ki se od spodaj oprijemajo ladije. Skoro isti hip se pokaže pred njim kodrasta zamorčeva glava, in, predno še more Tartarin odpreti usta, se napolni krov na vseh straneh s stotino morskih roparjev, črnih, rumenih, pol nagih, grdih, strašnih.

Tartarin jih spozna, te roparje... To so oni, ti znani ,oni', katere je tako mnogokrat ponoči iskal po tarasconskih ulicah. Končno so se torej odločili priti.

...Prvi hip stoji vsled presenečenja kakor pribit na svojem mestu. Toda ko vidi, kako planejo roparji na prtljago, odstranijo platno, s katerim je bila pokrita, in prično končno ladijo ropati, se prebudi v njem junak, in potegnivši svoj lovski nož, zakliče popotnikom: „K orožju! K orožju!“ In prvi izmed vseh plane na pirate.

„Kaj je to? Kaj se godi? Kaj imate?“
vpraša kapitan Barbasson, ki pride ta hip
izpod krova.

„Ah, vi tukaj, kapitan! Hitro, hitro,
oborožite svoje ljudi!“

„Toda za božjo voljo! Zakaj vendar?“

„Ali ne vidite ...?“

„Česa vendar?...“

„Tu... pred seboj... piratov...“

Kapitan Barbasson ga pogleda ves začu-
den. Ta trenotek priteče mimo njih velik za-
morec, podoben vragu, z junakovo lekarno na
svojem hrbtu.

„Čakaj, hudič!...“ zakriči Tarasconec in
plane z bodalom za njim.

Barbasson skoči za njim in ga zadrži
za pas.

„Toda bodite vendar mirni, vraga!... To
niso nikaki roparji... Davno je že, odkar ro-
parjev sploh ni več... To so nosači.“

„Nosači!...“

„No, da, nosači, ki prihajajo po prt-
ljago, da jo odneso na suho... Spravite vendar
svoj nož, dajte mi svoj listek in pojdite za
tem zamorcem, ki je vrl dečko in vas pripelje
na kopno in tudi v hotel, če želite!...“

Nekoliko zmeden odda Tartarin svoj listek, krene za zamorcem in stopi po padajočem mostu v velik čoln, ki pleše ob ladiji. Vsa njegova prtljaga je že tu, njegovi kovčegi, zaboja z orožjem in konserve; in ker so te stvari napolnile cel čoln, mu ni treba čakati drugih popotnikov. Zamorec zleze na zaboje in sede kakor opica, objemaje kolena z rokami. Drug zamorec prime za vesla... Oba opazujeta smebljaje Tartarina in kažeta pri tem svoje bele zobe.

Zadaj stoji z onim groznim obličjem, ki je pri njegovih rojakih vzbujalo strah, veliki Tarasconec in groznično stiska ročaj svojega bodala, kajti kljub temu, kar mu je rekel Barbasson, je le na pol pomirjen glede namenov teh nosačev z ebenovinasto poltjo, ki so tako malo podobni vrlim tarasconskim nosačem...

Pet minut pozneje čoln pristane, in Tartarin stopi na ono malo nabrežje, kjer je pred tristo leti pripravljajal španski galejnik z imenom Miguel Cervantes — pod knuto alžerijskih galejnih nadzornikov — krasen roman, ki je imel dobiti naslov „Don Quichotte“.

III.

Beseda Cervantesu. — Izkrcanje. — Kje so Turki? — Turkov ni. — Razočaranje.

O Miguel Cervantes Saavedra, če je resnica, kar pravijo, namreč, da na mestih, kjer so živeli veliki možje, po njih nekaj blodi in plava po zraku do konca dnij, če je to resnica, mora to, kar je ostalo po tebi na tem malem nabrežju, trepetati radosti, vidé izkrcevanje Tartarina iz Tarascona, tega čudovitega tipa južnega Francoza, v katerem sta vtelesena oba junaka tvoje knjige, Don Quichotte in Sancho Pansa.

Zrak je ta dan topel. Po solnčnem nabrežju stopa pet ali šest carinskih stražnikov, nekaj Alžerijcev, čakajočih novic iz Francije; nekoliko Mavrov sedé puši iz svojih dolgih pip, in malteški mornarji razvijajo velike mreže, v katerih se med luknjami nalik

majhnim srebrnim novcem lesketa na tisoče sardin.

Toda komaj stopi Tartarin na kopno, nabrežje oživi in izpremeni svoje lice. Tolpa divjakov, še grših kakor so bili roparji na ladiji, se privali po obrežju in plane nad popotnika. Veliki Arabci, skoro čisto nagi, oblečeni samo v volnene halje, majhni Mavri, pokriti s cunjami, Zamorci, Tunizani, Mulati, hotelski uslužbenci v belih predpasnikih — vsi ti se s krikom in vikom obešajo na njegovo obleko in se prepirajo za prtljago; eni odneso njegove konserve, drugi njegovo lekarno, in v fantastični zmešnjavi mu kriče na ušesa neverjetna imena hotelov...

Ubogi Tartarin, omamljen od tega hrupa, odhaja in se zopet vrača, psuje, roti, izprašuje, teka okoli svoje prtljage in, ne vede, kako bi se sporazumel s temi barbari, jih nagovarja francosko, provençalsko in celo latinsko, kolikor latinščine še razume — ‚rosa‘, roža; ‚bonus, bona, bonum‘, to je vse, kar ve...

Toda vse prizadevanje je zaman. Ne poslušajo ga... K sreči se pojavi v tej zmešnjavi kakor kak Homerov bog v pretepu majhen mož, oblečen v uniformo z rumenim ovrat-

nikom in oborožen z dolgo palico, ter z udarcem te palice razkropi vso to druhal. To je alžirski mestni stražnik. Zelo uljudno nasvetuje Tartarinu, naj izstopi v 'hotelu Evropa', in ga poveri tamošnjim uslužbencem, ki odpeljejo njega in njegovo prtljago, naloženo na več kol.

Pri prvem koraku v mestu Alžiru Tartarin iz Tarascona široko odpre svoje oči. Predočeval si je orientalsko mesto, nekaj čarobnega, bajevnega, nekaj, kar je v sredi med Carigradom in Zanzibarom... A to je cel Tarascon... Kavarne, restavracije, široke ulice, štirinadstropne hiše, majhen makademiziran trg, na katerem igra vojaška godba Offenbachove polke, gospodje na elegantnih stolih, pijoči pivo, dame, in potem vojaki in zopet vojaki in še vedno vojaki... in niti enega Turka!... Le on je tu... Zdi se mu tudi nekoliko neprijetno iti čez trg. Vsi se ozirajo nanj. Vojaška godba preneha igrati, in Offenbachova polka ostane z eno nogo v zraku.

Z obema puškama na ramah, s samokresom ob boku in s temnim obličjem koraka Tartarin kakor Robinson Crusoe veličanstveno in resno med vsemi temi gručami; toda ko

pride v hotel, ga moči zapuste. Slovo od Tarascona, marseillesko pristanišče, vožnja po morju, črnogorski princ in morski roparji, vse to se mu meša in mota po glavi... Morajo ga odnesti v sobo, razorožiti in sleči... Že začno govoriti celo o tem, da bi poslali po zdravnika; toda komaj je na blazini, začne junak smrčati tako glasno in tako odkritosrčno, da smatra gospodar pomoč zdravniške vede za nepotrebno, in vsi se diskretno odstranijo.

IV.

Prvič na lovu.

Ko se Tartarin prebudi, ura na vladni palači baš bije tri. Prespal je cel večer, celo noč, celo dopoldne in še lep del popoldneva. Toda treba je upoštevati, kakšne napore je imel prenesti zadnje tri dni...

Ko junak odpre oči, je prva njegova misel : „V deželi levov sem !“ In zakaj bi ne povedal, da ga pri misli, da so levi čisto blizu, dva koraka od njega, kjer jih skoro lahko doseže z roko, in da mora nad nje, strese smrtni hlad ter se hrabro zarije pod svojo odejo.

Toda veselo življenje tam zunaj, lepo modro nebo, jasno solnce, ki sveti v njegovo sobo, dober zajutrek, ki si ga da prinesti v posteljo, veliko okno, odpirajoče se na morje, in k temu izborna steklenica vina iz Crescie,

vse to mu jako hitro vrne njegovo prejšnje junaštvo. „Nad leva! Nad leva!“ vsklikne, vrže s sebe odejo in se hitro obleče.

Evo vam njegovega načrta: ne da bi komu kaj omenil, odide iz mesta, krene v golo puščavo, počaka na noč, se skrije v zasedo, in na prvega leva, ki pride mimo, puf! puf!... Nato se vrne zjutraj v 'hotel Evropa' zajutrkovat in sprejemati čestitke Alžircev, ter najame voz, da se odpelje po žival.

Hitro se torej oboroži, si naloži na hrbet šotor, katerega srednji drog štrli za dober čevelj nad njegovo glavo, in odide na cesto, okoren kakor štor. Bojé se, da bi ne izdal svojega načrta, noče nikogar vprašati za pot, krene na desno, gre naravnost do konca Bab-Azounskih arkad, kjer ga nalik pajkom, skritim v kotu, opazujejo iz svojih temnih prodajaln alžirski židje, prekorači Gledališki trg ter dospe v predmestje in končno na veliko, zaprašeno cesto, vodečo v Mustafu.

Tu vlada fantastično življenje. Omnibusi, droške, kočije, vozovi vojaškega trenaja, veliki vozovi sena, v katere so vpreženi voli, stotnije afriških lovcev, črede majhnih osloy, zamorke, prodajajoče kolače, vozovi z elzaškimi

izseljenci, spahiji v rdečih plaščih, vse to se ob glasovih tromb in petja vleče v vrtincu prahu s krikom in vikom med dvema vrstama ubožnih koč, kjer je videti velike mohamedanke, česajoče se na pragu, krčme, polne vojakov, mesarije i. t. d....

„Kaj so mi vendar toliko trobili o Orientu?“ pomisli veliki Tartarin. „Saj tu ni niti toliko Turkov kakor v Marseillu.“

Naenkrat zagleda pred seboj ponosnega velbloda, stegujočega svoje dolge noge. In srce mu prične biti silneje.

Velblodi so že tu! Torej levi več ne morejo biti daleč; in res za pet minut zagleda, da prihaja proti njemu s puškami na ramah gruča lovcev, vračajočih se z lova na leve. —

„Strahopetci!“ si misli v duhu naš junak, idoč mimo njih. „Strahopetci! Iti nad leve v tolpah in s psi!...“ Nikdar namreč ni mislil, da je v Alžeriji mogoče streljati še kaj drugega kakor leve... Sicer pa so ti lovci tako čisto podobni počivajočim trgovcem, in poleg tega je način, iti loviti leve s psi in z lovskimi torbami, tako patriarhaličen, da si Tar-

tarin, ki je bil tudi nekoliko nagajiv, misli, da mora enega teh gospodov nagovoriti.

„In sicer, tovariš, ali je lov dober?“

„Ne slab,“ odvrne ta, opazujé silno oboroženega tarasconskega bojevnika z začudenim pogledom.

„Ali ste kaj ustrelili?“

„I, seveda... še precej... pogledjte!“ In alžirski lovec mu pokaže svojo lovsko torbo, polno kuncev in slok.

„Kako! V torbi jih imate?... Ali jih devate v svojo torbo?“

„No, kam pa hočete, da bi jih dal?“

„Toda to so... to so pač majhni...“

„Majhni in tudi veliki,“ pravi lovec. In ker se mu mudi domov, dohiti z dolgimi koraki svoje tovariše.

Neustrašni Tartarin ostane vsled prese-
nečenja kakor priraščen na cesti. Nato trenotek pomišlja in si pravi: „Bah, to so bahači!... Prav nič niso ustrelili...“ In po teh besedah nadaljuje svojo pot.

Hiše in ljudje postajajo redkejši in redkejši. Noč se bliža, in predmeti so vsak hip nerazločnejši... Tartarin iz Tarascona koraka še pol ure, nato pa obstane...

Črna noč je že, brezmesčna, toda zvezdnata noč. Nikogar ni na cesti... Vendar junak pomisli, da levi niso poštni vozovi in da prostovoljno pač ne hodijo po glavni cesti. Zato krene po polju... Pri vsakem koraku se spodtakne ob jarek, grm ali korenino. Toda za to se ne briga in koraka vedno naprej... Nato naenkrat — stoj! „Leva čutim,“ si pravi naš junak in voha s svojim nosom na desno in na levo. —

V.

Puf! Puf!

Tartarin je v prostrani, divji puščavi, prerasli s čudovitimi orijentaliskimi rastlinami, katere nas spominjajo divjih zverij. V tajnostnem svitu zvezd se njihove povečane sence v vseh smerih plazijo po tleh... Na desni nerazločna gorska masa, morda Atlas!... Na levi nevidno, temno šumeče morje... Vsekakor primerno prenočišče divjih zverij...

Z eno puško pred seboj in z drugo v roki poklekne Tartarin na eno koleno ter čaka; čaka eno uro, čaka dve uri... Nič!... Tu se spomni, da je čital v svojih knjigah, da veliki preganjalci levov ne gredo nikdar na lov, ne da bi vzeli s seboj majhnega kozliča, katerega privežejo nekaj korakov pred seboj, ga potegnjejo z vrvico za nogo in ga tako prisilijo, da meketa. Ker Tarasconec

nima s seboj kozliča, se mu porodi misel, da ga lahko posnema, in junak prične meketati kakor koza: „Mê ! Mê !...“

V začetku mekeče zelo tiho, kajti v dnu svoje duše se še vedno nekoliko boji, da bi ga lev ne slišal... Nato, ko vidi, da nihče ne prihaja, prične meketati glasneje: „Mê !... Mê !...“ Še vedno nič !... V svoji nestrpnosti ponovi kar najkrasnejše večkrat zaporedoma: „Mê !... Mê !... Mê !...“ in sicer s tako silo, da njegov kozlič postane podoben volu...

Naenkrat se pojavi pred njim nekaj črnega, velikega. Tartarin umolkne... Žival se sklone, voha po tleh, skoči kvišku, se obrača, oddirja, se zopet vrne in obstane... To je lev, nikak dvom ni več mogoč !... Čisto jasno je videti njegove štiri kratke noge, njegovo strašno grivo in oči, velike oči, žareče v temi... K licu ! Ogenj ! Puf ! Puf !... Storjeno je. Nato hitro skok nazaj in lovski nož v roko !

Tartarinovemu strelu odgovori strašno rjojenje.

„Dovolj ima !“ vsklikne dobri Tartarin, se vpre na svoje silne noge in se pripravi, da sprejme zver na primeren način ; toda zver je dobila več, kakor si misli Tarasconec, in

rjové odbeži v najhitrejšem diru... Toda Tartarin se ne zgane in pričakuje samice... Saj je tako predpisano v njegovih knjigah!

K nesreči samica ne pride. Po preteku dveh ali treh ur se Tartarin čakanja naveliča. Zemlja je vlažna, noč postaja hladna, in od morja sem prične pihati oster veter.

„Če bi nekoliko zaspal in tako počakal dneva?“ si pravi, in da bi se zavaroval proti revmatizmu, se zateče k svojemu šotoru... Toda vraga! Ta šotor je bil tako duhovitega sistema, da ga Tartarin nikakor ne more odpreti.

Trudi in poti se celo uro, toda prokleti šotor se ne odpre... So dežniki, ki si privoščijo veselje, da vam pri največjem nalu narede kaj takega... Naveličan neuspešnega prizadevanja, vrže Tarasconec šotor na tla in leže nanj, preklinja kakor pravi Provenčalec.

„Ta, ta, ra, ta, tarata!“...

„Kaj je to?“ vsklikne Tartarin, naenkrat se prebudi.

To so trombe afriških lovcev, ki v svojih kasarnah v Mustafi trobijo budnico... Preganjalec levov ostrmi in si mane oči... Saj je vendar mislil, da je daleč v puščavi!... Toda

ali veste, kje je bil? V ogradi, zasajeni z artičokami, na vrtu, polnem zelja in pese.

V njegovi Sahari raste zelenjava... Čisto pred njim leži na prijaznem, zelenem pobočju gornja Mustafa, in bele alžirske vile žare v rosi prebujajočega se dneva. Mislil bi, da je med gradovi in vilami v marseilleski okolici.

Mestna in vrtna fizijognomija te speče dežele vzbudi v ubogem možu veliko začudenje in ga spravi v silno slabo voljo.

„Ti ljudje so blazni,“ si pravi, „da sade svoje artičoke v bližino levov..., kajti končno vendar nisem sanjal... Levi prihajajo prav do sem... Tu je dokaz.“

Dokaz so sledovi krvi, ki jih je pustila za seboj bežeča žival. Sklonjen nad to krvavo sledjo, s pozornimi očmi in s samokresom v roki prodira hrabri Tarasconec od artičoke do artičoke ter pride končno na majhno ovseno polje... V poteptani travi kaluža krvi, in sredi te kaluže leži z veliko rano na glavi... uga-nite, kdo!

„Za Boga, vsekakor lev!...“

Ne, ampak osel, eden onih malih oslov, ki so običajni v Alžeriji in se tam doli splošno imenujejo bourriquoti.

VI.

Prihod levinje. — Strašna borba. — „Se- stanki samcev“.

Prvi Tartarinov čut pri pogledu na nesrečno žrtev je čut nevolje. Saj je pa tudi razlika med levom in oslom tako velika!... Drugi njegov čut je zgolj pomilovanje. Ubogi osel je tako lep; njegova zunanost je tako dobrohotna! Koža na njegovih bokih je še topla ter se dviga in pada nalik yalu. Tartarin poklekne in poskuša s koncem svojega alžerijskega pasu, vstaviti kri, pritekajočo iz rane nesrečne živali. In ta veliki mož neguje tega malega osla, to je nekaj tako ganljivega, da si tega ne morete predočiti.

Ko se dotakne pas rane, odpre osel, katerega minute so že štete, svoje veliko sivo oko in pomiga dvakrat ali trikrat s svojimi dolgimi ušesi, kakor da hoče reči:

„Hvala !... Hvala !...“ Nato se njegovo telo še poslednjič krčevito zvije od glave do nog, in več se ne zgane.

„Sivec ! Sivec !“ zakliče naenkrat glas, tresoč se strahu. Isti hip se v sosednem grmu zganejo veje... Tartarin ima komaj toliko časa, da skoči kvišku in se pripravi na obrambo...

To je levinja !

Bliža se mu, strašna in rjoveča, v osebi stare Alzačanke, oborožene z velikim rdečim dežnikom, in kliče svojega osla s tako silnim glasom, da odmeva po celi Mustafi. Gotovo bi bilo za Tartarina boljše, če bi imel pred seboj mesto te strašne starke razjarjeno levinjo... Zaman si nesrečnik prizadeva, da bi jej razložil, kako se je zgodilo, da je smatral njenega sivca za leva. Starka misli, da se hoče iz nje norčevati ter s silnim kričanjem in preklinjanjem prične udrihati po junaku s svojim dežnikom. Nekoliko zmeden, se Tartarin brani kakor more, odbija udarce s svojo puško, se poti, sopiha, skače in kriči : „Toda, gospa... toda, gospa...“

Vse zaman. Gospa je gluha in udriha po njem naprej z vso svojo močjo.

K sreči pride na bojno polje tretja oseba. Bil je to Alzačankin mož, tudi Alzačan, po svojem stanu krčmar in pri tem izvrsten računar. Vidé, s kom ima opraviti in da je morilec pripravljen plačati ceno svoje žrtve, razoroži svojo ženo, in sporazumejo se.

Tartarin plača dvesto frankov; osel je bil vreden kakih deset. To je navadna cena bourriquotov na arabskih trgih. Nato pokopljejo ubogega sivca pod figovo drevo, in Alzačan, ki ga spravi tarasconski denar v židano voljo, povabi junaka, naj pride na malenkost v njegovo krčmo, nekaj korakov od tod ob glavni cesti.

Lovci iz Alžira so vsako nedeljo prihajali k njemu zajutrkovat, kajti tukajšnja ravnina je bila zelo bogata divjačine, in dve milji okoli mesta ni bilo boljšega kraja za kunce.

„In levi?“ vpraša Tartarin.

Alzačan ga ves začuden pogleda.

„Levi?“

„Da... levi... Ali jih kdaj vidite?“ vpraša ubogi mož že z nekoliko manjšo samozavestjo.

Krčmar se spusti v smeh.

„Ah, hvala lepa za leve!... Kaj bi počeli ž njimi?“

„Toda ali jih v Alžeriji sploh ni?“...

„Pri moji duši, jaz nisem videl še nobenega, in vendar prebivam v tem kraju že dvajset let. Pač pa se mi zdi, da sem slišal govoriti... Zdi se mi, da so časopisi pisali o tem... Toda to je še mnogo dalje, tam doli na jugu...”

Ta hip pridejo h krčmi. To je predmestna krčma, kakoršne je videti v Vanvesu ali Pantinu, s suho vejjo nad vrati, z naslikano biljardno palico na zidu in z nedolžnim napisom :

„SESTANKI SAMCEV“.

Sestanki samcev!... O Bravida, kakšni spomini !

VII.

Poglavje o omnibusu, o Mavreski in o vencu iz jasminovega cvetja.

Ta prva nezgoda bi bila marsikomu vzela ves pogum; toda tako hrabri možje kakor Tartarin se ne dajo tako lahko poraziti.

„Levi so na jugu“, pomisli junak. „No, prav, pa pojdem na jug.“

In ko povžije poslednji košček zajutrka, takoj vstane, se zahvali svojemu gostitelju, objame starko brez vsake jeze, potoči poslednjo solzo za nesrečnim „sivcem“ in hitro krene proti Alžiru s trdnim sklepom, da naloži svojo prtljago in še ta dan odpotuje na jug.

K nesreči se mu zdi cesta, vodeča v Mustafo, mnogo daljša kakor včeraj. Solnce ga žge, in prah ga nadleguje! In šotor je tako težak!... Tartarin ne čuti dovolj moči, da

bi se vrnil v mesto peš, in da prvemu omnibusu, ki se pripelje mimo, znamenje ter vstopi vanj...

Ah, ubogi Tartarin iz Tarascona! Koliko boljše bi storil za svoje ime in za svojo slavo, da ni vstopil v ta usodepolni voz in bi peš nadaljeval svojo pot, kljub nevarnosti, da se zgrudi pod težo soparnega zraka, šotora in težkih dvocevnih risanic...

Ko vstopi Tartarin, je omnibus poln. V ozadju sedi, skrivaje nos v svoj brevijarij, alžirski svečenik z dolgo črno brado, njemu nasproti mlad mavriški trgovec, ki puši močne cigarete; potem malteški mornar in štiri ali pet Mavresk, ki imajo obličja zastrta z belim platnom in jim je videti samo oči. Te dame se vračajo s pokopališča Abd-el-Kader; toda kakor se zdi, ta obisk mrtvih na nje ni vplival posebno žalostno. Slišati je, kako se pod svojim platnom smejejo in šepetajo ter neprestano grizejo sladčice.

Tartarinu se zazdi, da se mnogo ozirajo po njem. Zlasti ena, ta, ki mu sedi baš nasproti, vpre svoj pogled v njegove oči in ga ne odtegne tekom celega pota. Kljub temu, da je dama zagaljena, kaže vse, — živahnost

teh velikih, črnih očij, nežna, z zlatimi zapestnicami okrašena roka, ki se zdajpazdaj pokaže med gubami obleke, vse, zvok njenega glasu, njene gracijozne kretnje in skoro otroška glava, — da se nahaja za platnom mlada, krasna, oboževanja vredna stvarica... Nesrečni Tartarin ne ve, ne kod, ne kam. Nema prijaznost teh krasnih orijentalških očij ga vznemirja, razburja, mori; postaja mu gorko in nato zopet hladno...

Da bi bila mera polna, se vmeša še damina opančica: Tartarin čuti, kako ta mala opančica stopi na njegov okorni lovski škorenj, stopi in teka po njem kakor majhna rdeča miška... Kaj storiti? Odzyati se na ta pogled, na to pritiskanje noge! Da, toda posledice... Ljubavna spletko v Orijentu, to je nekaj strašnega!... In v svoji romantični južni domišljiji si dobri Tarasconec že predočuje, kako pade v roke evnuhom, kako ga obglavijo, in celo, kako se ziblje na morju, zašit v usnjato vrečo, s svojo lastno glavo ob boku. To ga nekoliko ohladi... Med tem se mala opančica igra naprej, in široko se odpirajo pred njim velike oči, podobne dvema žame-tasto črnima cvetoma, kakor da hočejo reči:

„Utrgaj naju!“...

Omnibus se vstavi. Dospeli so na Gledališki trg, na mesto, kjer se odcepi ulica Bab-Azoun. S prirojeno gracijo pritiskaje k sebi svoje zavoje, Mavreske druga za drugo izstopijo. Tartarinova krasotica vstane poslednja, in pri tem se njeno obličje približa našemu junaku tako tesno, da ga obveje njen dih, združujé v sebi svežost mladosti z vonjem jasmína, muškata in sladčic.

Tarasconec se več ne more ustavljati. Pijan ljubezni in pripravljen k vsemu, plane za Mavresko...

Pri ropotu, ki ga provzroči njegovo orožje, se krasotica obrne, položi na zavoj pred usti prst, kakor da hoče reči: „Pst!“ in mu z drugo roko hitro vrže majhen, vonjajoč venček, spleten iz jasminovega cvetja. Tartarin iz Tarascona se skloni, da ga pobere. Toda ker je naš junak precej debel in ga ovira njegovo orožje, traja to dosti dolgo...

Ko se dvigne, z vencem na svojem srcu, — je Mavreska izginila.

VIII.

Spite, atlaški levi!

Spite, atlaški levi! Spite mirno v svojih skrivališčih med aloami in divjimi kakti!... Nekaj dnij vam Tartarin iz Tarascona še ne stori nič žalega. Za trenotek vse njegove bojne potrebščine — zaboja z orožjem, lekarna, šotor in konserve — mirno počivajo v ,hotelu Evropa', v kotu sobe števil. 36.

Mirno spite, veliki rumeni levi! Tarasconec išče Mavresko. Iz za dogodka v omnibusu se zdi nesrečnemu možu neprestano, da čuti, kako se igra na njegovi nogi, na njegovi široki taci, mala rdeča miška; in naj dela karkoli, mu morski veter, poljublja njegove ustnice, donaša vedno oni opojni vonj sladčic in jasmína.

In najti mora svojo oboževanko!

Toda to ni nikaka malenkost ! Najti v mestu, ki ima sto tisoč prebivalcev, osebo, od katere pozna le dih, opanke in barvo očíj ! Le Tarasconec, ki ga je ranila puščica ljubezni, more poskusiti kaj takega.

Strašno je, da so si pod svojimi velikimi belimi zavoji vse Mavreske podobne ; in poleg tega te dame ne hodijo okoli, in kdor jih hoče videti, mora iti v gornje, arabsko mesto, v mesto Turkov.

In to gornje mesto je pravo morišče. Ulice so majhne, ozke in temne ter se vlečejo med dvema vrstama hiš, katerih strehe se stikajo in tvorijo tunel. Vrata so nizka, okna čisto majhna, nema, žalostna in zamrežena. In potem na desni in levi zmes zelo temnih prodajaln, kjer divji Turki — s svojimi belimi očmi in svetlimi zobmi, — s turbani na glavi, pušijo iz dolgih pip ter se pomenkujejo s tihim glasom, kakor da se dogovarjajo o svojih slabih namenih...

Reči, da Tartarin brez razburjenja hodi po tem strašnem starem mestu, to bi bila laž. Baš nasprotno je zelo nemiren in po teh temnih ulicah, v katerih njegov veliki trebuh zavzema skoro celo njihovo širino, naš vrli

mož ne koraka brez največje previdnosti ; ozira se po zasedah in v roki stiska samokresovo kopito, prav tako kakor v Tarasconu, kadar je šel v klub. Vsak trenotek pričakuje, da ga napade tolpa evnuhov in janičarjev, toda hrepenenje, videti svojo oboževanko, mu daje pogum in moč obra.

Osem dni potече, ne da bi nevstrašni Tartarin zapustil gornje mesto. Zdaj ga je videti, kako stopa gori in doli pred mavriškim kopališčem ter čaka ure, ko pridejo iz njega v gručah ženske, tresoče se po kopelji ; zdaj se pojavi pred vrati mošeje ter z naporom in ves poten sezuva čevlje, predno vstopi v svetišče.

In večkrat, ko pade noč na zemljo in se vrača potr, ker ni niti pred kopališčem, niti v mošeji našel nikakega sledu, posluša Tarasconec, idoč mimo mavriških hiš, monotono petje, zamolkle glasove kitare, ropot baskiškega bobna in ženski smeh, in srce mu prične silno vtirpati.

„Morda je tukaj!“ si pravi.

In če je ulica prazna, se približa eni teh hiš, dvigne težko kladivo na vratih ter boječe potrka... Petje in smeh takoj utihneta,

in za zidovi je slišati samo še slabotno, nedoločeno šepetanje, podobno čakanju v kletki, v kateri vsnivajo ptiči.

„Pozor!“ pomisli junak... „Nekaj se mi zgodi!“

In zgodi se mu največkrat, da se mu izlije na glavo velik lonec vode ali ga omečejo z oranžnimi kožami in figami iz Barbarije, toda kaj resnejšega nikdar...

O, spite, atlaški levi!

IX.

Črnogorski princ Gregor.

Dolgih štirinajst dnij išče nesrečni Tartarin svojo alžirsko damo in najbrže bi jo iskal še dolgo, da mu ne pomore sreča zaljubljenih v osebi črnogorskega plemiča.

Zgodi se to tako-le:

Pozimi priredi alžirsko Veliko gledališče, prav tako kakor pariška Opera, vsako soboto maškarado. V dvorani je malo ljudij: nekaj stalnih gostov iz Bulliera in iz Kazina, nekaj blaznih oboževalk armade, nekaj prepadlih debardeurjev in izživelih gospodov in potem pet ali šest mohamedanskih peric, ki veselo plešejo, a so iz svoje krepostne dobe ohranile silen duh po česnu in žafranovi omaki... Pravo torišče tukaj tudi ni. To je v foyeru, ki ga po potrebi izpremene v igralski salon. Tu se preriva okoli dolgih zelenih miz razburjena,

pisana gnječa : Turki, ki stavijo izposojen drobiž, mavriški trgovci iz gornjega mesta, zamorci, Maltezi in naselniki z dežele, ki so prišli štirideset milj daleč igrat za zaslužek svojega pluga ali za par volov... Vsi so blede in se tresejo, stiskajo zobe in gledajo z onim temnim, škilečim pogledom, ki je lasten igralcem in prihaja odtod, da vpirajo oči vedno na isto karto.

Nekoliko dalje igrajo rodbine alžirskih židov. Možje imajo orijentalске obleke z grdimi okraski, modre nogavice in žametaste čepice. Ženske, debele in blede, se drže ravno v svojih tesnih zlatih telovnikih... Skupljajo se okoli miz, kriče, se prepirajo, štejejo na prste in igrajo malo. Samo zdajpazdaj se po dolgem posvetovanju odstrani star patrijarh s svetopisemsko brado in gre stavit v imenu rodbine... Dokler nato traja igra, se oči Hebrejcev, strašne črne oči, obrnene na mizo, iskre, da trepetajo pred njimi zlati na zelenem prt, katere končno potegnejo k sebi počasi kakor na niti...

In potem prepiri, spopadi, kletve vseh dežel, divji kriki v vseh jezikih, noži, ki jih

potegnejo, straže, ki priskočijo, denar, ki je izginil...

To je družba, v katero zablodi nekega večera veliki Tartarin, išoč pozabljenje in mir srca.

Junak gre čisto sam med to množico in misli na svojo Mavresko, ko se naenkrat od igralne mize sem začujeta izmed žvenketanja zlata dva razburjena glasova.

„Pravim vam, da mi manjka dvajset frankov, gospod !...“

„Gospod !...“

„No ?... Gospod !“...

„Ali veste, s kom govorite, gospod ?“

„To bi rad vedel !“

„Jaz sem črnogorski princ Gregor, gospod !...“

Pri tem imenu Tartarin, ves vzradoščen, odrine množico in se prerije v prvo vrsto, vesel in ponosen, da je našel svojega princa, tega tako uljudnega črnogorskega princa, s katerim se je seznanil na ladiji...

K nesreči to sijajno ime, ki je dobrega Tarasconca tako oslepilo, na častnika lovskega polka, s katerim se prepira princ, nima niti najmanjšega vpliva.

„Prišel sem v lepo družbo...“ pravi vojak porogljivo; nato se obrne k občinstvu: „Gregor Črnogorski ... Kdo ga pozna?... Nihče!“

Tartarin ogorčeno stopi korak naprej.

„Dovolite... jaz poznam princa!“ pravi z odločnim glasom in s svojim najlepšim tarasconskim naglasom.

Častnik lovskega polka mu trenotek gleda v obraz in nato zmaje z rameni.

„Torej prav!“ pravi... „Razdelita si teh dvajset frankov, ki so izginili, in ne izgublajmo več besed o njih.“

Nato mu pokaže hrbet in se izgubi v gnječi.

Tartarin ves razjarjen hoče planiti za njim, toda princ ga zadrži.

„Pustite ga!... Zadevo uredim jaz sam!“

In pri teh besedah prime Tartarina pod pazduho ter ga hitro potegne za seboj iz igralnice.

Ko prideta na trg, se črnogorski princ Gregor odkrije, ponudi našemu junaku roko in prične, nedoločno se spominjaje njegovega imena, s trepetajočim glasom:

„Gospod Barbarin...“

„Tartarin,“ popravi ta boječe.

„Tartarin ali Barbarin, to je brez pomena!... Midva ostaneva zvezana na življenje in smrt!“

In plemeniti Črnogorec mu z divjo močjo stisne desnico... Lahko si mislite, kakšen ponos vzbudi to v Tartarinu.

„Princ!... Princ!...“ ponavlja ves omamljen. —

Četrť ure pozneje sedeta ta dva gospoda za mizo v restavraciji „Pri Platanah“, zelo prijazni gostilni, ki je odprta celo noč in od katere pada zemlja v terasah proti morju. Tukaj močna ruska salata, zalita z izvrstnim vinom iz Crescie, vnovič utrdi njuno prijateljstvo.

Ne morete si predočiti vabljivejšega človeka kakor je bil ta črnogorski princ: vit, nežen, kodrastih las, skrbno počesan, gladko obrit, z nenavadnimi redovi na prsih; oči je imel zvite, kretal se je malomarno; nekoliko italijanski naglas mu je dajal zunanost Mazarina brez brk; polega tega je bil izvrstno podkovan v latinščini ter je pri vsaki priliki citiral Tacita, Horaca in „Komentarje“.

Kot potomca starega rodu so ga po njegovih besedah v starosti desetih let bratje

vsled njegovega liberalnega mišljenja pregnali, in izza onega časa potuje po svetu, da se izobrazuje in zabava, kot Svitlost — filozof!...

In kakšen čuden slučaj! Princ je preživel tri leta v Tarasconu, in ker se Tartarin začudi, da se ni nikdar z njim srečal, niti v klubu, niti na Esplanadi, mu Njegova Svitlost z izogibajočim se izrazom odvrne: „Malo sem hodil iz hiše...“ In Tarasconec si iz diskretnosti ne upa več vprašati. Vsi ti veliki ljudje imajo svoje tako skrivnostne strani!...

Splošno je bil ta gospod Gregor jako dober princ. Srkáje blede rdeče vino iz Crescie, potrpežljivo posluša Tartarina, ki mu pripoveduje o svoji Mavreski, ter ga celo zagotovi, da vse te dame pozna in mu njegovo brzo najde.

Dolgo pijeta vino, in sicer brez vode, ter nazdravljata alžirskim damam in svobodni Črni Gori...

Pod teraso se valovi morje in v senci pljuska ob bregove s tako prijetnim šumom. Zrak je topel, nebo posejano z zvezdami.

In med platanami prepeva slavec...

Račun plača seveda Tartarin.

X.

„Povej mi ime svojega očeta, in povem ti ime te cvetlice“.

Oni dan po večeru pri ‚Platanah‘ je princ Gregor že na vse zgodaj v Tarascončevi sobi.

„Hitro, hitro, oblecite se!... Vaša Mavreska je najdena... Imenuje se Baja... Stara je dvajset, ljubka kakor srčece in že vdova“...

„Vdova!... Kakšna sreča!“ vsklikne veselo dobri Tartarin, nezaupljiv napram orijentaliskim soprogom.

„Da, toda zelo strogo pazi na njo njen brat.“

„Ah, prokleta!“...

„To je zelo divji Maver, ki prodaja pipe v bazaru ‚Orleans‘...“

Nato nastane molk.

„No,“ nadaljuje potem princ, „toda vi niste mož, ki bi se dal tako hitro oplašiti. In poleg tega je morda tega razbojnika mogoče pridobiti s tem, da kupite od njega nekaj pip... Torej hitro... oblecite se, vi srečni človek!“

Bled, razburjen, s srcem, polnim ljubezni, skoči Tartarin iz postelje ter pravi, hitro zapenja svoje široke, flanelaste spodnje hlače :

„Kaj mi je storiti?“

„Čisto priprosto, pisati dami in jo prositi sestanka!“

„Toda ali razume francoski?“ pravi z dvomom na obličju naivni Tartarin, ki je sanjal o Orijentu brez vsake primesi.

„Niti besedice ne razume,“ odvrne princ z neomahljivim mirom. „Toda narekovali mi bodete pismo, in jaz je preložim.“

„O princ, kako ste ljubeznivi!“

In Tarasconec prične molče z velikimi koraki hoditi po sobi ter zbira moči svojega duha. —

Lahko si pač mislite, da se alžirski Mavreski ne piše tako kakor beaucaireski grizeti. V veliko svojo srečo je naš junak čital

tako mnogo knjig, ki mu v zvezi z indijsko retoriko po Gustavu Aimardu, z Lamartinovim ,Potovanjem po Orijentu' in z nekaterimi oslabeledimi spomini na ,Visoko pesem' pomagajo, da sestavi najbolj orijentalско pismo, kar jih je kdaj kdo videl. Prične ga z besedami :

„Kakor noj v puščavi...”

In konča se :

„Povej mi ime svojega očeta, in povem ti ime te cvetlice...”

K tej pošiljlatvi bi romantični Tartarin rad po orijentalsem običaju priložil šopek pomenljivih cvetlic, ki bi tolmačile njegova čustva ; toda princ Gregor meni, da je boljše kupiti nekaj pip pri njenem bratu, kar brezdvomno oblaži divjost tega gospoda in bo gotovo v veliko veselje dami, ki mnogo puši.

„Torej pojdiva hitro kupit pipe !”
vsklikne Tartarin, poln ognja.

„Ne !... Ne !... Pustite me tja samega, jaz dobim pipe ceneje...”

„Kako ? Vi hočete ?... O princ... princ...”
In dobri mož, v zadregi zaradi tolike ljubeznivosti, pomoli Črnogorcu mošnjo, naj razpo-

laga ž njo, in ga prosi, naj pač ničesar ne pozabi, da zadovolji damo.

K nesreči ta stvar — dasi dobro začeta — vendar ne napreduje tako hitro, kakor bi bilo pričakovati. Mavreska, ki jo, kakor se zdi, Tartarinova zgovornost zelo gane in je bila očarana že v omnibusu, bi ga celo rada sprejela ; toda njen brat ima pomisleke, in da bi prepodil te, mora dobri mož kupiti ducate, grose, končno cele sklade pip...

„Vraga, kaj more Baja početi s temi pipami?“ se večkrat vpraša ubogi Tartarin ; toda plača jih vselej brez obotavljanja in pogajanja.

Ko končno nakupi cele gore pip in izlije cele reke orijentalске poezije, dobi dovoljenje za sestanek.

Ni treba, da bi vam opisoval, kako vrtiplje Tartarinu srce, ko se pripravlja k temu, in s kakšno skrbnostjo striže, gladi in maže svojo trdo in zmršeno brado lovca čepic, ne da bi pozabil vtakrikiti v žep železen obroč z ostmi in dva ali tri samokrese, — kajti človek mora biti vedno pripravljen na vse. —

Vedno uslužni princ se vdeleži tega prvega sestanka kot tolmač.

Dama je prebivala v gornjem mestu. Pred vrati puši mlad, tri-ali štirinajstletni Maver cigarete. To je silni Ali, brat, o katerem smo govorili. Ko vidi, da prihajata posestnika, vdari dvakrat na vrata in se diskretno odstrani.

Vrata se odpro. Prikaže se zamorka, ki ne reče niti besedice in odvede gospoda skozi ozko dvorišče v majhno, hladno sobo, kjer ju pričakuje dama, opirajoča se s komolci na nizko ležišče... Prvi trenotek se zazdi Tarasconu manjša in močnejša kakor Mavreska v omnibusu... Ali je pač to res ona? Toda ta slutnja preleti Tartarinove možgane samo kakor blisk.

Dama je s svojimi nagimi nogami in okroglimi prsti, polnimi prstanov, tako lepa, rožnata, nežna, in pod njenim zlatim telovnikom in pod gubami njene robe, posejane s cveticami, je slutiti ljubko postavo, krasno, pohotno, lepo zaokroženih oblik... Narghilejeva cevka iz ambre se kadi na njenih ustnicah in jo celo zavija v glorijolo modrega dima.

Vstopivši, položi Tarasconec eno roko na svoje srce in se pokloni kolikor mogoče mavriško, obračaje pri tem svoje velike, razvnete oči... Baja ga trenotek gleda, ne da bi kaj rekla; nato pa izpusti svojo cevko iz ambre, omahne nazaj, zakrije obraz z rokami, in videti je samo njen beli vrat, ki se od silnega smeha trese kakor vrečica, napolnena z biseri. —

XI.

Sidi Tart'ri ben Tart'ri.

Če pridete v kavarno alžirskega gornjega mesta, še danes slišite Mavre, kako se z mežikajočimi očmi in pomenljivim smehljajem pogovarjajo o ljubeznivem in bogatem Evropejcu, ki ga imenujejo Sidi Tart'ri ben Tart'ri in je živel pred leti v gornjem mestu z majhno damo, ki se je imenovala Baja.

Imenovani Sidi Tart'ri, ki je zapustil okoli Casbaha tako vesele spomine na svojo osebo, ni, kar čitatelj lahko ugane, nihče drugi nego naš Tartarin...

Kaj hočete? Tudi v življenju svetnikov in junakov so ure slepote, teme in slabotnosti. Slavni Tarasconec ni nikaka izjema in torej za dva meseca pozabi na leve in slavo, se opaja z orijentalско ljubeznijo ter kakor Ha-

nibal v Kapui plava v razkošju, katero mu nudi beli Alžir.

Vrli mož najme sredi arabskega mesta lepo hišico z notranjim dvoriščem, banani, hladnimi galerijami in fontani. Tu živi, daleč od vsega hrupa, v družbi svoje Mavreske, pravi Maver od glave do peta, puši vse dni iz svojega narghileja in obeduje muškatne kompote.

Ležeča pred njim na divanu, Baja s kitaro v roki poje skozi nos monotone pesmi ali pa hoče raztresti svojega gospoda ter posnema ples bajader, držé v roki majhno zrcalo, v katerem opazuje svoje bele zobe in mimiko obraza.

Ker dama ne razume niti besedice francoski in Tartarin niti besedice arabski, je zabava večkrat dolgočasna, in klepetavi Tarasconec se mora ves čas pokoriti za nezmernost svojega jezika, katero je zagrešil v Bezuquetovi lekarni in pri orožarju Costecaldu.

Toda ta pokora ni baš neprijetna, in neke posebne vrste razkošje čuti v tem, da cele dneve ne govori, posluša je kлокotanje narghileja, brenkanje kitare in lahek šum fontana, katerega voda pada na mozaik.

Narghile, kopelji in ljubezen, to je vse njegovo življenje. Hišo zapuščata malo. Zdajpazdaj odjezdi Sidi Tart'ri, s svojo damo za seboj, na mirni muli v majhen vrt, katerega si je kupil v bližini, jest granatna jabolka... Toda nikdar, prav nikdar ne stopi v evropski del mesta. Ta Alžir s svojimi zouavi, s svojimi alcazari, natlačenimi s častniki, in s svojim večnim žvenketanjem sabelj pod arkadami se mu zdi neznosen in oduren kot stražnica Okcidenta.

Splošno je Tarasconec zelo srečen. Zlasti Tartarin-Sancho, zelo pohlepen po turških sladčicah, prizna, da je s svojim novim življenjem zadovoljen v najvišji meri... Tartarin-Quichotte sicer včasih misli na Tarascon in na obljubljene kože ter pri tem čuti očitanje vesti, toda to nikdar ne traja dolgo, in da izginejo te žalostne misli, zadostuje pogled Baje ali žličica onih vražjih kompotov, vonjajočih in razburjajočih kakor Kirkine pijače.

Zvečer prihaja princ Gregor, da se pogovorita nekoliko o svobodni Črni Gori... Z neutrudljivo požrtvovalnostjo opravlja ta ljubeznivi gospod v hiši posle tolmača, v slučaju potrebe tudi posle oskrbnika, in vse to za-

stonj, za zabavo... Razun njega sprejema Tartarin samo Turke. Zdaj, ko jih spozna, se pokaže, da so vsi ti divji razbojniki, ki so mu pred nedavnim v kotih svojih temnih prodajaln vzbujali toliko strahu, dobri, mirni trgovci, prodajalci vezenin, vrtnarji, strugarji, ki delajo cevke za pipe, ljudje, dobro odgojeni, zviti, diskretni in pred vsem sladkosnedni... Petkrat ali šestkrat v tednu prihajajo ti gospodje, da prebijejo večer pri Sidi Tart'riju, ga obigrajo za njegov denar ter mu snedo njegove kompote, in ko bje ura deset, diskretno odidejo, zahvaljujoči se Proroku.

Po njihovem odhodu Sidi Tart'ri in njegova zvesta boljša polovica prebijeta ostanek večera na svoji terasi, na veliki, beli terasi, ki je tvorila streho hiše in nudila razgled po celem mestu. Naokoli se tisoč drugih teras, tudi belih, mirno se kopajočih v mesečnem svitu, stopnjevaje vleče tja do morja. Morski veter jima prinaša na uho brenkanje kitare.

Naenkrat se vznese proti nebu kakor šopek iz zvezd veličastna in jasna melodija, in na minaretu sosedne mošeje se prikaže lep muezin, katerega bela senca se odbija od mo-

drega nočnega ozadja, in s čudovitim glasom, ki se razlega daleč naokoli, poje slavo Alahu.

Takoj odloži Baja svojo kitaro, in zdi se, da njene velike oči, vprte v muezina, s aslastjo vsesavajo to molitev. Tekom celega speva ostane tako in trepeta zamaknjena kakor nekaka sveta Terezija Orijenta... Ves ganjen jo opazuje Tartarin pri tej molitvi in razmišlja v svoji duši, kako silna in lepa mora biti vera, ki more vzbuditi v človeku toliko pobožnega ognja.

Tarascon, zakrij si obraz! Tvoj Tartarin se nagiba k odpadništvu.

XII.

„Iz Tarascona se nam piše“.

Lepega popoldne, ko je nebo jasno modro in veje od morja mlačen vetrič, se vrača Sidi Tart'ri na svoji muli čisto sam iz svojega vrta... Vsled košar, napolnenih s citronami in vodnimi melonami, široko steguje na dolgih stremenih svoje noge in s celim svojim telesom sledi zibajočemu se gibanju živali; tako je dobri mož, z rokami, prekrižanimi na trebuhu, in vsled svoje tolšče in vročine dremajoč, videti, kakor da jezdi v obljubljeno deželo.

Ko dospe v mesto, ga naenkrat predrami glasen klic:

„He, tristo vragov! Človek bi rekel, da je to gospod Tartarin.“

Pri tem imenu ‚Tartarin‘ in pri ljubko zvenečem jugofrancoskem narečju dvigne Tarasconec glavo in zagleda dva koraka pred

seboj vrlo, zarudelo obličje gospoda Barbassona, kapitana ladije ‚Zouave‘, ki je pred vrati majhne kavarne, pije absint in puši iz svoje pipe.

„He, Bog vas sprimi!“ vsklikne Tartarin in vstavi svojo mulo.

Mesto odgovora ga Barbasson trenotek opazuje s svojimi velikimi očmi; nato pa se spusti v smeh, v tak smeh, da se Sidi Tart'ri, sedé za svojimi melonami, nemalo začudi.

„Pri turbanu, moj ubogi gospod Tartarin!... Torej je res, kar se govori, namreč, da ste postal Turek?... In mala Baja, ali je to ona, ki vedno poje ‚Marko Lepa‘?“*)

„Marko Lepa!“ vsklikne užaljeni Tartarin... „Vedite, kapitan, da je oseba, o kateri govorite, poštena mavriška deklica in da ne zna niti besedice francoski.“

„Baja, niti besedice francoski?... Od kod vendar prihajate?“

In vrli kapitan se prične smejati še močneje. Toda vidé, kako postaja obličje ubogega Sidi-Tart'rija daljše in daljše, se pomiri in postane resen.

*) Francoski kuplet.

„Morda to res ni ona... Reciva, da sem jo zamenjal... Toda glejte, gospod Tartarin, kjub temu storite prav, če ne zaupate alžirskim Mavreskam in črnogorskim princem!...“

Tartarin se obrne v stremenih in si navzame svoje divje obličje.

„Princ je moj prijatelj, kapitan!“

„Prav, prav! Le ne razburjajva se... Ali bi ne pili čašo absinta? Ne. Ali nimate nikakih naročil za dom?... Tudi ne... Torej prav, srečno pot!... Toda čakajte, tovariš! Tu imam izvrsten francoski tobak, če si ga hočete vzeti za nekaj pip... Vzemite ga, vzemite ga vendar, bo vam dišal... Ta prokleti orientalski tobak vam plete vaše misli.“

Nato se kapitan obrne k svojemu absintu, in Tartarin odjezdi ves zamišljen v lahkem teku proti svoji hišici... Dasi mu njegova velika duša brani, da bi kaj verjel, ga Barbassonovo natolcevanje vendar žalosti, in to tem bolj, ker te surove kletve v domačem narečju vzbude v njem glas vesti.

V svojem stanovanju ne najde nikogar... Baja je v kopelji... Zamorka se mu zdi odurna, hiša pusta in prazna... V navalu nepopisne melanholije sede k fontanu in si nabaše pipo

z Barbassonovim tobakom. Ta tobak je bil zavit v kos časopisa ‚Sémaphore‘. Ko ga od-
vija, mu pade v oči ime njegovega rodnega
mesta :

„I z Tarascona se nam piše :

„Mesto je v skrbeh. Tartarin, lovec
„levov, ki je odpotoval na lov velikih zverij
„v Afriko, že več mesecev ni dal o sebi ni-
„kakih poročil... Kaj se je zgodilo z našim
„junaškim someščanom?... Kdor je kakor mi
„poznal to ognjeno naravo, to drznost in to
„hrepenenje po nevarnosti, si komaj upa sta-
„viti to vprašanje... Ali je kakor toliko dru-
„gih poginil v peščeni puščavi, ali je padel v
„morilno žrelo kateri teh atlaških pošastij,
„katerih kože je obljubil občinskemu svetu?...
„Strašna negotovost ! Vendar so afriški tr-
„govci, ki so prišli na sejm v Beaucaire, tr-
„dili, da so globoko v puščavi srečali Evro-
„pejca, katerega opis spominja na našega ju-
„naka in ki je bil namenjen proti Timbaktu...
„Bog nam čuvaj našega Tartarina !“

Ko to čita Tarasconec, zdaj zardi, zdaj
prebledi in zatrepeta. Ves Tarascon se mu
prikaže : klub, lovci čepic, zeleni fauteuil pri
Costecaldu in nad vsem tem kakor orel z raz-

prostrtimi krili vrli poveljnik Bravida s svojimi strašnimi brkami.

In vidé se, kako sedi mehkužno ob fontanu, dočim drugi mislijo, da mori divje zveri, se Tartarin iz Tarascona sramuje pred samim seboj ter zajoka.

Naenkrat plane junak kvišku :

„Na leva ! Na leva !“

In pohitevši v zaprašeno sobico, kjer so spali šotor, lekarna, konserve in zaboj z orožjem, jih vleče na sredo dvorišča.

Tartarin - Sancho izdihne svojo dušo ; ostane le še Tartarin-Quichotte.

Hitro pogleda svoje stvari, se oboroži, opravi, obuje svoje velike škornje, napiše par besed princu, izročuje mu Bajo, vtakne v zavitek nekaj modrih bankovcev, omočenih s solzami, in neustrašeni Tarasconec se že pelje v poštnem vozu po cesti, vodeči v Blidah, pustivši v hiši svojo presenečeno zamorko, poleg narghileja, turbana, opank in cele zapuščine muzulmana Sidi Tart'rija, ki ostane razmetana po galeriji...

TRETJI DEL.

MED LEVI.

I.

Pošta v izgnanstvu.

Bil je to star poštni voz, prevlečen po nekdanji modi z modrim, čisto pobledelim suknom, z onimi velikimi gumbi iz surove volne, na katerih se vam že po nekajurni vožnji narede na hrbtu mehurji... Tartarin iz Tarascona je zasedel enega izmed kotov ter si uredil vse kolikor mogoče udobno; toda dočim je junak pričakoval, da bo dihal muškatne vonje, ki jih razširjajo okoli sebe velike afriške zveri, se mora zadovoljiti z onim znanim starim vonjem poštnega voza, ki je bizarno sestavljen iz tisoč vonjev po moških, konjih, ženskah in usnju, po živilih in gnili slami.

V vozu so najrazličnejši ljudje. En trapist, židovski trgovci, dve veseli dami, potujoči za svojim — tretjim huzarskim — pol-

kom in fotograf iz Orléansvilla... Toda kljub temu, da je družba tako prijetna in različna, Tarasconec ne čuti veselja do pogovora in ostane zamišljen, z rokami v žepu in s puškama med koleni... Njegov nenadni odhod, črne Bajine oči, strašen lov, na kateri gre, vse to se mu mota v možganih, ne da bi se ozirali na misli, ki jih vzbuja v njem ta patrijarhalna evropska pošta, ki jo je našel sredi Afrike in ga spominja Tarascona, kakoršen je bil v njegovem detinstvu, izletov v okolico in majhnih poedin na bregovih Rhône. O, kakšna množica spominov!...

Polagoma se bliža noč. Sprevodnik prižge svetilke... Zarjaveli poštni voz skače in škriplje na svojih starih peresih; konji dirjajo, kraguljčki žvenkljajo... Zdapazdaj se začuje pod plahto na strehi strašen ropot železa... To so Tartarinove bojne potrebščine.

Tartarin iz Tarascona, ki že na pol dremlje, opazuje trenotek sopotnike, ki jih komično premetavajo sunki voza in plešejo pred njim kakor sence, nato pa mu oči ugasnejo in možgani potemne, da sliši le še nejasno stokanje osij in koles in zdihovalje sten poštnega voza...

Naenkrat pokliče Tarasconca po imenu glas stare vile, hripav, slaboten in zadrt :

„Gospod Tartarin ! Gospod Tartarin !“

„Kdo me kliče?“

„To sem jaz, gospod Tartarin ; ali me ne poznate?... Stara pošta sem, ki je pred dvajsetimi leti opravljala službo med Tarasconom in Nimesom... Kolikrat sem vas vozila, vas in vaše prijatelje, kadar ste šli na Jonquieresko ali Bellegardsko stran na lov na čepice !... Takoj v začetku vas nisem spoznala zaradi vaše turške čepice in zaradi debelosti, ki ste si jo pridobili ; toda kakorhitro ste začeli smrščati, vi dobri porednež, sem vas spoznala takoj.“

„Prav ! Prav !“ reče Tarasconec, čuté se nekoliko nadlegovanega.

Toda njegova nevolja se pomiri, in nato pristavi :

„Toda, uboga starka, kako si vendar prišla semkaj ?“

„Ah, moj dobri gospod Tartarin, bodite prepričani, da nisem prišla prostovoljno... Ko je bila dogotovljena Beaucairska železnica, me niso potrebovali za nič več ter me poslali v Afriko... In tukaj nisem sama ! Skoro vse

francoske pošte žive v izgnanstvu kakor jaz. Zdele smo se jim preveč nazadnjaške, in zdaj nas vidite, kako živimo tukaj življenje sužnjev na galeji... To imenujete v Franciji „alžerske železnice“.

Tu se stari pošti izvije dolg vzdih ; nato nadaljuje :

„Ah, gospod Tartarin, kako pogrešam svoj lepi Tarascon ! To so bili tedaj zame dobri časi mladosti ! Treba me je bilo videti, ko sem odhajala zjutraj, vsa umita in svetla, s svojimi sveže namazanimi kolesi, s svojima svetilkama, ki sta se lesketali kakor dve solnci, in s plahto, ki je bila vsak dan odrgnena z oljem ! Kako je bilo lepo, kadar je voznik zapokal z bičem — „Lagadigadeau, la Tarasque ! la Tarasque !“ — in je sprevodnik, s svojim rogom na vrivici in s čepico, potisneno na uho, vrgel na plahto na strehi svojega vedno besnega psa, skočil za njim sam tja gori in zaklical : „Naprej ! Naprej !“ Tu so se zganili moji štirje konji med žvenkljanjem kraguljčkov, med lajanjem in fanfarami, okna so se odpirala, in ves Tarascon je s ponosom gledal, kako drdra pošta po veliki kraljevski cesti.

„Kakšna lepa pot, gospod Tartarin: široka, dobro oskrbovana, s svojimi kilometer-skimi znaki, lepo tlakovana s svojimi majhnimi, pravilnimi kamni, in na desni in levi ravnine z oljkami in vinskimi trtami... In potem vsakih deset korakov krčma, vsakih pet minut prepreganje... In moji popotniki! Kakšni vrli ljudje so bili ti župani in župniki, ki so hodili v Nîmes obiskovat svojega prefekta ali svojega škofa, dijaki na počitnicah, sveže obriti kmetje z vezenimi jopiči in gori na vrhu vsi vi, gospodje lovci čepic, ki ste bili vedno tako dobre volje in ste tako lepo peli vsak ‚svojo‘, kadar ste se zvečer ob svitu zvezd vračali domov!...

Tu je to čisto drugače... Bog ve, kaj so ljudje, katere vozim! To je zmes nevernikov, ki prihajajo, ne vem od kod, in me napolnjujejo z golaznijo, zamorcev, beduinov, starih vojakov, pustolovcev vseh dežel in razcapanih naselnikov, ki me otravljajo s svojimi pipami; in vsi ti govore jezik, ki ga ne more razumeti niti sam Bog Oče... In poleg tega vidite, kako ravnaajo z menoj! Nikdar me ne očedijo, nikdar ne umijejo. Celo mazila za moje osi mi skoro ne privoščijo... Mesto nekdanjih do-

brih konj, velikih in mirnih, imam majhne arabske konje, ki imajo vruga v telesu, se bijejo in grizejo, skačejo v diru kakor koze in mi z nogami razbijajo oje... Ah!... Ah!... Vidite, se že začenja... In ceste! Tukaj je še znosno, ker smo blizu gouvernementa; toda dalje v deželi ni nikake ceste več. Tam se vozimo, kakor moremo, čez drn in strn... In niti ene določene prepregalne postaje; ustavljamo se po sprevodnikovi poljubnosti danes na tem dvorcu, jutri na onem.

„Večkrat me ta ničvrednež pusti delati ovinek dveh milj, da gre k dobremu prijatelju pit absint ali champoreau... Nato pa mora voznik z bičem dohiteti izgubljeni čas. Solnce žari, prah žge. In vedno bič. Zadenemo in se prevrnemo! Bič s podvojeno močjo! Čez reke se peljemo plavaje, da se prehladimo, zmočimo in celo topimo!... In bič! Bič! Bič!... Nato napoči večer, in vsa mokra, — kar je za mojo starost in moj revmatizem seveda jako dobro! — moram prenočevati pod milim nebom na postajah karavan, kjer sem pristopna vsem vetrovom. Po noči prihajajo šakalji in hijene ovohavat moje predale, in potepuhi, ki se boje rose, sedajo na toplo v

mojo notranjost... To je življenje, katero živim, moj ubogi gospod Tartarin, in ga bom živela do onega dne, ko, izsušena od solnca in strohnela vsled vlažnih nočij, razpadem — ker mi kaj drugega ne bo mogoče — na ti slabi cesti, kjer bodo Arabci z ostanki mojega starega trupa kuhali svoj kuskus...”

„Blidah ! Blidah !“ zakliče sprevodnik, odpiráje vrata.

II.

Srečanje z malim gospodom.

Skozi zasopla stekla zagleda Tartarin iz Tarascona nedoločne obrise trga lične podprefektуре, pravičnega trga, obkroženega z arkadami in zasajenega z oranžami, med katerimi se v jasni in rožnati jutranji megli vežbajo majhni vojaki. Kavarne odpirajo svoje oknice. Tam na oglu opazi Tarasconec tržnico za zelenjavo... Vse to je zelo lepo, toda še nič ne kaže, da bi bili tukaj levi.

„Na jug!... Dalje na jug!“ zamrmra dobri Tartarin in se stisne v svoj kot.

Ta trenotek se odpro vrata. Svež vetrič zaveje, prinašaje na svojih krilih v vonju oranžnih cvetov čisto majhnega gospoda, starega in suhega, z nagubano kožo, s površnikom orehove barve; njegova glava je velika kakor pest, črna, svilnata ovratnica visoka pet prstov; v eni roki ima usnjato mapo, v drugi dežnik: tako je cel vaški notar.

Ko mali gospod, ki sede nasproti Tarasconcu, opazi njegovo bojno opravo, se zazdi, da je neizmerno presenečen, ter prične opazovati Tartarina s tako pozornostjo, da temu postane to nadležno.

Izprežejo ter vprežejo, in poštni voz se odpelje naprej... Mali gospod še vedno opazuje Tartarina... Končno se Tarasconec namrdne.

„Kaj se čudite?“ pravi in pogleda malemu gospodu ostro v obraz.

„O, ne čudim se, ampak samo nekoliko težko sedim,“ odvrne ta čisto mirno. In res Tartarin iz Tarascona s svojim šotorom, svojim samokresom, svojima puškama in s svojim lovskim nožem — ne da bi govorili o debelosti njegovega telesa — zavzema mnogo prostora...

Odgovor malega gospoda ga razjezi.

„Ali slučajno morda mislite, da pojdem nad leve z vašim dežnikom?“ pravi veliki mož ponosno.

Mali gospod pogleda svoj dežnik in se sladko nasmehne; nato reče, še vedno hladno kakor prej:

„Torej, gospod, vi ste...?“

„Tartarin iz Tarascona, morilec levov!“

Pri teh besedah strese nevstrašni Tarasconec čop svojega tesa kakor grivo.

V vozu nastane trenotek presenečenja.

Trapist se pokriža, damama se izvije lahek krik strahu, in fotograf iz Orleansvilla se približa morilcu levov, sanja je o veliki časti, da ga bo lahko fotografoval.

Samo mali gospod se ne da spraviti iz ravnotežja.

„Ali ste pobili že mnogo levov, gospod Tartarin?“ vpraša čisto mirno.

Toda Tarasconec ga lepo zavrne:

„Če sem jih pobil že mnogo, gospod !... Želel bi vam le, da bi imeli toliko las na svoji glavi.“

In cel voz se spusti v smeh ter se ozre na tri rumene lase à la Cadet-Roussel, ki štrle v zrak nad glavo malega gospoda.

Zdaj se oglasi fotograf iz Orleansvilla :

„Vaš stan je strašen, gospod Tartarin !... Večkrat napočijo nesrečni trenotki... Na primer ta ubogi gospod Bombonnel...“

„Ah, da, preganjalec pantrov...“ pravi Tartarin prezirljivo.

„Vi ga poznate?“ vpraša mali gospod.

„Jaz !... Če ga poznam?... Več kakor dvajsetkrat sva bila skupaj na lovu.“

Mali gospod se nasmehne.

„Torej streljate tudi pantre, gospod Tartarin?“

„Včasih iz dolgega časa...“ pravi blazni Tarasconec.

In junaško, da razvname srci dam, dvigne glavo in pristavi:

„Ta lov se z levjim ne da primerjati!“

„V splošnem,“ meni fotograf iz Orleansvilla, „panter ni nič drugega kakor velika mačka...“

„Tako je!“ pravi Tartarin, ki rad izrabi priliko, da bi nekoliko zmanjšal Bombonnelovo slavo, in to zlasti v družbi dam.

Tu poštni voz obstane; sprevodnik pride odpirat vrata in se obrne k malemu gospodu.

„Na mestu ste, gospod,“ mu pravi zelo spoštljivo.

Mali gospod se dvigne in izstopi, a predno se zapro vrata, pravi:

„Ali mi dovolite, da vam nekaj svetujem, gospod Tartarin?“

„Kaj pa, gospod?“

„Pri moji veri, poslušajte! Zdi se, da ste pošten in dober človek, in zato vam rajše povem, kako so razmere... Vrnite se hitro v Tarascon!... Tu izgubljate svoj čas... Pač živi v pokrajini še nekaj pantrov, toda to je za vas premajhna divjačina... Kar se tiče levov, je končano. Teh v Alžeriji ni več... Moj prijatelj Chassaing je ubil poslednjega.“

Nato mali gospod pozdravi, zapre vrata in smehljaje odide s svojo mapo in svojim dežnikom.

„Sprevodnik,“ vpraša Tartarin z nevoljnim obrazom, „kdo je vendar to človeče?“

„Kako! Vi ga ne poznate? To je vendar gospod Bombonnel.“

III.

Levji samostan.

V Milianahu Tartarin iz Tarascona izstopi in pusti pošto nadaljevati pot na jug.

Dva dni ga je kruto stresal voz in dve noči skoro ni zatisnil očesa ter je gledal skozi okno, če morda ne zagleda na poljih ali kraj ceste strašne sence leva. Za to bdenje si je pač zaslužil nekaj ur spanja. In poleg tega — povedati moramo vse — izza dogodka z Bombonnelom lojalni Tarasconec kljub svojemu strašnemu obrazu in rdečemu fesu v družbi fotografa iz Orleansvilla in gospic tretjega huzarskega polka ni imel najprijetnejših občutkov.

Krene torej po širokih milianaških ulicah, polnih lepega drevja in fontan; toda kljub vsemu iskanju primernega hotela se ubogi mož ne more ubraniti mislij na Bombonnelove besede... Če bi bila to vendar res-

nica? Če bi v Alžeriji več ne bilo levov?... Zakaj potem taka pota, taki napori?...

Naenkrat na ovinku ulice naš junak obstoji — pred kom? Uganite!... Pred ponosnim levom, ki čaka pred vrati kavarne, kraljevsko sedeč na svojih zadnjih nogah, in mu solnce obseva rumeno grivo.

„Kako so mi vendar mogli reči, da jih ni več?“ vsklikne Tartarin in odskoči korak nazaj... Začuvši ta vsklik, lev sklone glavo, vzame v gobec lesen krožnik, stojé pred njim na tlaku in ga ponižno drži proti Tartarinu, ki se vsled začudenja ne zgane... Arabec, ki gre mimo, vrže na krožnik velik sou; lev pomaha z repom... Zdaj Tartarin razume vse in vidi, kar v svojem razburjenju ni takoj opazil, namreč množico ljudstva, zbrano okoli ubogega leva, slepega in ukročenega, in dva velika, s koli oborožena zamorca, ki sta ga vodila po mestu.

Tartarinu zakipi kri.

„Bedno ljudstvo,“ vsklikne z gromovitim glasom, „ki tako ponižuje to odlično žival!“

Plane k levu in mu iztrga onečaščujoči krožnik iz njegovih kraljevskih čeljustij... Zamorca, ki mislita, da imata opraviti s ta-

tom, planeta z dvignenimi koli na Tarasconca... Razvije se strašen pretep... Zamorca bijeta, ženske kriče, otroci se smejejo. Star židovski čevljar kriči iz svoje butike: „Po sodnika! Po sodnika!“ Lev sam v svoji moči poskusi zarjoveti, in nesrečni Tartarin pade po obupnem boju na tla med drobiž in smeti.

Ta trenotek se prerine skozi množico mož, prežene zamorca z eno samo besedico, da ženskam in otrokom z roko znamenje, naj se pomirijo, dvigne Tartarina, ga očisti in posadi vsega zasoplega na kamen na cestnem oglu. —

„Kako! Princ, to ste vi?“ vsklikne Tartarin, glade se po bokih.

„Ej, da, moj hrabri prijatelj, to sem jaz... Takoj ko sem dobil vaše pismo, sem poveril Rajo njenemu bratu, najel poštni voz, prepotoval z največjo hitrostjo, ki je bila mogoča konjem, petdeset milj in prišel baš pravočasno, da sem vas rešil krutosti teh surovežev... Za Boga, kaj ste vendar storili, da ste se zapletli v prepir, ki se je končal tako neugodno?“

„Kaj hočete, princ?... Videti nesrečnega leva s krožnikom v zobeh, ponižanega, pre-

maganega, zasmehovanega, služkega v posmeh vsem tem muzulmanskim uživcem..."

„Toda vi se motite, moj plemeniti prijatelj. Ta lev jim je baš nasprotno predmet spoštovanja in oboževanja. To je sveta žival in član velikega samostana levov, ki ga je ustanovil pred tristo leti Mehamed-ben-Aouda; to je strašen in divji samostan, poln zverinskega rjojenja in duha, kjer nekateri menihi odgajajo in krote na stotine levov ter jih razpošiljajo po celi severni Afriki v spremstvu bratov, ki zbirajo milodare... Darovi, katere zbero bratje, služijo za vzdrževanje samostana in mošeje; in da sta dva zamorca pred malo trenotki kazala toliko razjarjenosti, izvira iz njunega prepričanja, da ju za edini sou, ki sta ga dobila ter ga izgubita ali ga jima kdo ukrade po njuni krivdi, lev, katerega spremljata, raztrga pri tej priči.“

Poslušáje te neverjetne in vendar mirne besede, pride Tartarin v dobro voljo in si močno oddihava.

„Kar me pri vsem tem najbolj veseli,“ pravi z ozirom na celo zadevo, „je pa to, da so kljub Bombonnelovi trditvi v Alžeriji še vedno levi!...“

„Seveda so!“ pravi princ z navdušenjem... „Jutri pojdeva na Chélifsko planoto, in tam bode te videli!...“

„Ej! Kaj, princ?... Ali tudi vi želite iti na lov?“

„Vraga, ali mislite, da vas pustim iti samega globoko v Afriko, med te divje rodove, pri katerih ne poznate niti jezika, niti običajev... Ne, ne, slavni Tartarin, jaz vas več ne zapustim... Kjerkoli bode te vi, hočem biti tudi jaz.“

„O princ, princ!...“

In Tartarin ves žareč pritisne hrabrega Gregorja na svoje srce, misleč pri tem s ponosom na to, da bo imel kakor Jules Gérard, Bombonnel in vsi drugi znameniti lovci levov tudi on pri sebi tujega princa, ki ga bo spremljal na njegovih lovih.

IV.

Karavana na pohodu.

Drugo jutro na vse zgodaj nevstrašni Tartarin in ne manj nevstrašni princ Gregor v spremstvu pol ducata zamorskih nosačev zapustita Milianah ter se napotita proti Ché-liffski planoti po prijazni poti, vsi obsenčeni od jasminov, svetoivanskih dreves in divjih oljk; vije se med dvema vrstama majhnih domačinskih vrtov in med tisoči veselih in živahnih virov, ki šumljaje skačejo s skale na skalo... Prava libanonska pokrajina!

Princ Gregor, ki je prav tako oborožen kakor Tartarin, ima na glavi krasno, neobičajno čepico, obrobljeno z zlatom in z vencem iz hrastovega listja, ki je vezeno s srebrom. Ta čepica daje Njegovi Svitlosti zunanost preoblečenega meksikanskega generala ali poveljnika donavske luke.

Ta vražja čepica vzbudi v Tarasconcu veliko radovednost ; in ko boječe prosi pojasnila glede te čepice, mu princ resno odgovori :

„To je pokrivalo, ki je afriškemu popotniku neobhodno potrebno.“ In otiraje z ročkom ščitek čepice, da bi se lepše svetil, pojasnuje svojemu naivnemu tovarišu važno ulogo, ki jo igra ta čepica v stikih z Arabci, strah, ki ga vzbuja vojaški znak, in vpliv, kateri ima in vsled katerega je morala civilna uprava pokriti glavo s to čepico vsem svojim ljudem, od cestnega paznika do svojega tajnika. Splošno — to je prinčevo mnenje — za vladanje Alžerije ni treba baš bistre glave, pravzaprav glave sploh ne. Zadostuje le čepica, lepa, z zlatom obrobljena čepica, lesketajoča se kakor Gesslerjev klobuk na kolu.

Med takim govorjenjem in modrovanjem nadaljuje karavana svojo pot. Bosi nosači skalečejo z opičjim krikom od skale do skale. Orožje v zabojih žvenketa. Puške žarijo v zraku. Domorodci, ki jih srečavajo, se pred čudotvorno čepico klanjajo do tal... Gori na milianaških utrdbah se v jutranjem hladu sprehaja s svojo gospo načelnik arabskih uradov ; začuvši ta nenavadni hrup in videč, da

se med vejami sveti orožje, si misli, da se bliža kak napad, da dvigniti most in trobiti na poplah ter pri tej priči izreče nad mestom obsedno stanje.

Lep začetek za karavano !

K nesreči se jima še pred koncem dneva prične goditi slabše. Enega izmed zamorcev, ki so nosili prtljago, pograbi strašna kolika, ker se je najedel obližev iz Tartarinove lekarne. Drugi se zgrudi mrtev kraj ceste, ker se je do smrti napil kastrovega špirita. Tretjega, ki je nosil popotni album, zapeljejo pozlačene platnice, da uteče v Zaccar, prepričan, da odnaša zaklad iz Meke...

Treba je bilo previdnosti... Karavana torej obstane in se posvetuje v senci starega figovega drevesa.

„Jaz sem mnenja,“ pravi princ, ko trikrat brez uspeha poskusi skuhati v kaseroli s trojnim dnom tablico pemmicana, „jaz sem mnenja, da še danes zvečer odpustiva črne nosače... Baš se vrši čisto blizu arabski sejm. Najboljše je, če se tam ustaviva in kupiva nekaj oslov...“

„Ne !... Ne !... Oslov nikakor ne !...“ ga

živahno prekine veliki Tartarin, ki ga pri spominu na Sivca oblije silna rdečica.

In hlineče pristavi :

„Kako si mislite, da bi mogle tako majhne živali nositi najine velike tovore?“

Princ se nasmehne.

„To se motite, moj jasni prijatelj. Alžerijski osel ima kljub temu, da je videti tako majhen in slaboten, jako močen hrbet... Le vprašajte Arabce. Čujte, kako razlagajo našo kolonijalno organizacijo... ‚Najvišji‘, pravijo, ‚je gospod gouverneur z veliko palico, s katero bije štab; štab, ki se hoče osvetiti, bije vojaka; vojak bije naselnika, naselnik bije Arabca, Arabec bije zamorca, zamorec bije Juda, Jud bije osla; in ubogi mali osel, ki nima nikogar, katerega bi bil, mirno drži svoj hrbet in prenese vse.‘ — Vidite torej, da lahko prenese tudi vaše zaboje.“

„Vseeno!“ odvrne Tartarin iz Tarascona. „Meni se zdi, da bi osli k zunanosti najine karavane ne prispevali baš zelo... Želim si kako bolj orijentalско stvar... Tako na primer, če bi mogla dobiti velbloda...“

„Kolikor jih hočete!“ pravi Svitlost, in karavana se napoti na arabski sejm.

Sejm se je vršil nekaj kilometrov proč na bregu Chélifa... Tu najdeta kakih pet ali šest tisoč razcapanih Arabcev, ki mrgole na solncu in med ilovnatimi vrči črnih oliv, med lonci medu, vrečami dišav in gromadami smodk z vikom in krikom ponujajo svoje blago in se pogajajo s kupci. Pri velikih ognjih pekó na različnih jance, lesketajoče se od maščobe. V mesarijah na prostem čisto nagi zamorci, stoječi z nogami v krvi, z majhnimi noži v rdečih rokah, razkosavajo kozliče, viseče na kolih.

V kotu šotora, skrpanega v tisoč barvah, sedi mavriški pisar z veliko knjigo in z očali. V bližini besno kriči gruča ljudij: na obrnjeni žitni meri igrajo Kabili roulette in se odirajo... Nekoliko dalje se oziva ploskanje, vrisk in smeh: ljudstvo gleda židovskega trgovca, ki se s svojo mulo potaplja v valovih Chélifa... In potem škorpijoni, psi, gavrani in muhe!... Ah, muhe!

Toda velblodov tu ni. Končno vendar najdeta enega, katerega se skušajo znebiti Mojabit. To je pravi velblod puščave, klasičen velblod z otožnim pogledom, z dolgo beduinsko glavo in s svojo grbo, ki je vsled

stradanja splahnela in melanholično visi na stran.

Tartarinu se zdi tako lep, da hoče, naj ga zasede cela karavana... Vedno ta orientalska blaznost!...

Žival poklekne, in nalože jej prtljago.

Princ sede živali na vrat; Tartarin se da dvigniti, da bi bil veličastnejši, vrh grbe med dva zaboja; ponosen in dobro privezan, pozdravi s plemenito gesto vse sejmarje, ki so se zbrali okoli njega, in da znamenje odhoda... Strela! Če bi ga videli Tarasconci!...

Velblod se dvigne, nategne svoje dolge noge in se spusti v tek...

O groza! Že za nekoliko korakov začuti Tartarin, da prebledeva, in junaški fes pride zopet v vse one pozicije, v katere je prišel na ladiji. Ta vražji velblod se ziblje kakor kaka fregata.

„Princ, princ,“ zaječi Tartarin, bled kakor stena, in se krčevito oprijema grbe, „princ, stopiva doli!... Jaz čutim... jaz čutim... da oskrunim Francijo...“

Počakaš nekoliko! Velblod je v svojem elementu in nič več ga ne more zadržati. Štiri tisoč bosih Arabcev teče za njimi in v

blaznem smehu maha z rokami, in šest sto
tisoč zob se sveti v solnčnih žarkih...

Tarasconski velikan se uda v svojo usodo.
Žalostno se skloni nad grbo. Fes pride v vse
pozicije, v katere se mu zljubi... in Francija
je oskrunjena.

V.

Večerno čakanje v lovorikovem gozdu.

Kljub slikovitosti svoje nove živali se morata naša preganjalca levov z ozirom na fes vendar odreči ježi. Svojo pot nadaljujeta peš, kakor sta jo pričela, in karavana se v majhnih dnevnih pohodih mirno pomika proti jugu; Tarasconec gre spredaj, Črnogorec zadaj in v sredi velblod, noseč zaboje z orožjem.

Ekspedicija traja skoro cel mesec.

Iščoč nenajdljive leve, blodi strašni Tartarin tekom tega meseca od sela do sela po brezkončni Chelifski planoti, po grozni in mnogolični francoski Alžeriji, kjer se spajajo vonji starega Orijenta z močnim vonjem absinta in vojašnic, kjer si Abraham in Zouzou podajata roke; to je nekaj bajevno krasnega in naivno burlesknega kakor povest iz stare zaveze, ki jo pripoveduje sergent La Ramée

ali narednik Pitou... Kako zanimivi prizori za oči, ki znajo videti !... Divje in gnilo ljudstvo, katero civilizujemo s tem, da ga učimo svojih napak... Grozna in nenadzorovana vlada nadutih paš, ki se važno vsekujejo v svoje velike trakove Častne Legije in za en sam ,da' ali ,ne' določajo svojim ljudem toliko in toliko udarcev na podplate. Brezvestna justica kadijev z velikimi očali, tartufov Korana in zakonov, ki sanjajo o petnajstem avgustu in povišanju pod palmami ter prodajajo svoje razsodbe kakor Ezav svoje prvenstvo za skledo leče ali sladkega kuskusa. Razuzdani in pijani kadiji, ki so prej čedili čevlje kakemu generalu Jusufu, se v družbi mohamedanskih peric opijajo s šampanjcem in prirejajo pojedine pečenih jancev, dočim pred njihovimi šotori celi rodovi umirajo lakote in se trgajo s hrti za ostanke gospodovih poedin.

In potem vsenaokoli neobdelana planota, suha trava, golo grmovje in kaktovi. štori — žitnica Francije!... Žitnica, prazna, kar se tiče žita, in žalibog bogata šakaljev in stenic. Zapuščeni dvorci, propadli rodovi, ki — ne vedé, kam — beže pred lakoto in puščajo za seboj ob cesti mrtva trupla. Tuin-

tam francoska vas, z razpadlimi hišami, z neobdelanimi polji, z besnimi kobilicami, ki snedo vse do zaves pri oknih, in z naselniki po kavarnah, kjer pijejo absint ter razpravljajo projekte o reformi in ustavi.

Vse to bi Tartarin lahko videl, da se briga za to; toda ta človek iz Tarascona, popolnoma udan svoji levji strasti, gre naravnost naprej, ne oziraje se niti na desno, niti na levo, neprestano iščoč z očmi pošastij, ki se nikdar ne prikažejo.

Ker si je šotor vbil v glavo, da se ne odpre, in tablice pemikana, da se ne stope, se mora karavana zjutraj in zvečer ustavljati pri domačih rodovih. Vsled čepice princa Gregorja sprejmejo naša lovca povsodi z odprtimi rokami. Prenočujeta pri agah v čudovitih palačah, velikih belih dvorcih brez oken, kjer je najti zmes narghilejev in mahagonijevih omar, smirnskih preprog in svetilk z moderatorjem, cedrovih škrinj, polnih turških srebrnikov, in ur v slogu Ludovika Filipa... Povsodi prirejajo Tartarinu sijajne slavnosti... Njemu na čast streljajo in kažejo na solncu krasoto svojih burnusov. Ko je postreljenega dovolj smodnika, pride dobri aga in pokaže

svoj račun... To je ono, kar se imenuje arabska gostoljubnost.

In še vedno nikakih levov! Prav nič več kakor na pariškem Pont-Neufu!

Kljub temu Tarasconec ne obupa. Hrabro prodiraje proti jugu, tolče po dnevi po grmovju, suje med tem skupine pritličnih palm s cevjo svoje puške in pred vsako goščo dela: „Frrr... frrr... Potem vsak večer, predno gresta spat, stoji na straži dve ali tri ure... Izgubljen trud! Lev se ne prikaže.

Nekega večera proti šesti uri, ko gre karavana skozi gozdič, v katerem skačejo semtertja po travi velike prepelice, omamljene od vročine, pa se Tartarinu vendar zazdi, da sliši — ne sicer leva, ampak čisto nedoločno v vetru ono čudovito rjojenje, katero je slišal tolikokrat v Tarasconu za Mitainovo barako.

V začetku misli junak, da sanja... Toda za trenotek se rjojenje prične znova, sicer še vedno v daljavi, a že razločnejše; in to pot se z vseh strani horizonta začuje lajanje psov po dvorcih, in velblodu se strahu strese grba, da zaropoejo konserve in orožje v zabojih.

Nikakega dvoma več. To je lev... Hitro,

hitro na stražo! Niti minuta se ne sme izgubiti.

Čisto blizu leži star marabout (svetnikova gomila) z belo kupolo, z velikimi, rumenimi čevlji pokojnikovimi, postavljenimi v izdolbino nad vrati; zmes čudnih predmetov, posvečenih svetniku, kakor n. pr. velik kos burnusa, zlate niti, rdeči lasje itd. visi po zidu... Tartarin iz Tarascona pusti tukaj princa in velbloda ter gre sam čakat leva.

Princ Gregor hoče iti ž njim, toda Tartarin to ponudbo odkloni, hoté stati proti levu čisto sam. Vendar naroči Njegovi Svitlosti, naj se ne oddalji, in mu iz previdnosti poveri svojo listnico, veliko listnico, polno vrednostnih papirjev in bankovcev, boječ se, da bi mu jih ne raztrgal lev s svojimi kremplji. Ko se to zgodi, gre junak iskat svoje mesto.

Kakih sto korakov pred maraboutom trepeti v somraku na bregu skoro izsušene reke majhen lovorikov gozdič. Tu se Tartarin skrije, poklekne na eno koleno, kakor je predpisano, s puško v roki, in zasadi svoj veliki lovski nož trdno pred se v obrežni pesek.

Noč napoči. Rožnata barva narave preide v vijoličasto in potem v temnomodro... Doli

med kamenjem v strugi se lesketa kakor zrcalo v roki majhna luža čiste vode. Tja pač hodijo zveri pit. Na pobočju drugega brega je videti belo stezo, ki so jo naredile med grmovjem s svojimi velikimi tacami. Tartarina pri pogledu na to tajnostno stran obide mraz. K temu pripojite še nedoločno mrgolenje afriških nočij, lomljenje vej, plazeče korake potepajočih se živalij, zategneno lajanje šakaljev in gori pod nebom, sto ali dvesto metrov visoko, velike tolpe žrjavov, ki lete mimo in kriče kakor otroci, ki jih kdo davi, — in sami priznate, da ima človek vzrok, da je nemiren.

In Tartarin je nemiren da, celo jako nemiren. Zobje mu šklepetajo, revežu! In na ročaju njegovega lovskega noža, zasajenega v tla, žvenketa cev njegove risanice kakor par kastanjet. Kaj hočete! So večeri, ko človek ni čisto sam svoj gospodar; in kje bi bile poleg tega zasluge, če bi junaki nikdar ne čutili, kaj je strah...

Torej Tartarin se boji, in to ves čas. Vendar vzdrži celo uro, dve uri; toda tudi junaštvo ima svoje meje... Pred seboj v izsušeni strugi Tarasconec naenkrat zasliši šum

korakov in kamnov, valečih se po pobočju. To pot ga strah dvigne s tal. Slepo vstreli dvakrat v temo in se spusti, kar ga neso noge, v tek proti maraboutu, popustivši svoj lovski nož v pesku kakor križ, postavljen v spomin na največji strah, ki ga je kdaj čutila duša krotilca hider.

„K meni, princ !... Lev !... Lev !...“

Molk.

„Princ, princ, ali ste tukaj?“

Princa ni tu. Samo dobri velblod meče v mesečnem svitu na beli zid marabouta čudno senco svoje grbe... Princ Gregor jo je popihal in odnesel s seboj listnico in bankovce... Njegova Svitlost je že mesec dnij čakal te priložnosti...

VI.

Končno !...

Ko se zjutraj po tem burnem in tragičnem večeru naš junak ob prvem svitanju prebudi in prepriča, da sta princ in zaklad izginila, izginila, ne da bi se vrnila, ko vidi, da je v tej mali, beli gomili sam, prevaran, okraden, zapuščen daleč v divji Alžeriji, z velblodom, z njegovo grbo in z majhno vsoto denarja v žepu kot s svojim edinim premoženjem, — tu Tarasconec prvič začne dvomiti. Dvomiti začne o Črni Gori, dvomiti o prijateljstvu, dvomiti o slavi, dvomiti celo o levih ; in kakor Kristus na getsemanskem vrtu prične veliki mož bridko jokati.

Tako sedi zamišljen pri vhodu v marabout, vpiraje glavo v svoje roke in stiskaje puško med nogami, in velblod ga opazuje ; tu se naenkrat pred njim odpre grmovje, in Tar-

tarin ves presenečen vidi, kako se deset korakov pred njim prikaže orjaški lev, visoko dvigaje svojo glavo, in prične strašno rjoveti, da se stresajo zidovi marabouta s svojimi naveski in svetnikovi čevlji v svoji izdolbini.

Samo Tarasconec se ne strese.

„Končno!“ vsklikne, skoči kvišku in dvigne puško k licu... Puf!... Puf! Puf! Puf!... Storjeno je... Lev ima v svoji glavi dve eksplozivni krogli...

Za trenotek se pojavi na afriškem nebu ki tvori ozadje, grozen umetalni ogenj iz raztrganih možgan, kadeče se krvi in koscev rumene kože... Nato pade vse na tla, in Tartarin zagleda — dva velika zamorca, ki besno letita proti njemu, dvigaje nad glavo svoje kole. Zamorca iz Milianaha!

O nesreča! Tarasconski krogli sta pravkar ubili ukročenega leva, ubogega slepca iz Mohamedovega samostana.

Pri Mohamedu, to pot se Tartarin reši krasno! Pijana fanatične besnosti, bi ga zamorska nabiralca miloščine gotovo raztrgala na kosce, da mu krščanski Bog ne pošlje na pomoč rešilnega angelja v osebi okoličanskega

redarja občine Orleansville, prihajajočega po ozki stezi s sabljo pod pazduho.

Ko zagledata zamorca uradniško čepico, se jima jeza hitro ohladi. Mirno in veličanstveno sestavi mož protokol, da naložiti na velbloda ostanke leva, ukaže tožiteljema in zložincu, naj gredo ž njim, in krene proti Orleansvilu, kjer vse odda v sodnijski pisarni.

To je bila dolga in strašna obravnava!

Po deželanski Alžeriji, po kateri je pravkar potoval, spozna Tartarin iz Tarascona zdaj še drugo Alžerijo, nič manj zanimivo in strašno-Alžerijo mest z njenimi sodnijami in odvetniki. Tu spozna škilasto pravosodje, ki se valja po kavarnah, bohèmo zastopnikov pravice, spise, ki diše po absintu, bele ovratnice, polite z žganjem; tu spozna sodnijske sluge, uradnike in odvetnike, vse te kobilice kolekovanega papirja, lačne in suhe, ki snedo naselnika do golenic in ga oskubejo kakor koruzo list za listom...

Pred vsem se gre za to, da se izve, ali je bil lev umorjen na občanskem ali na vojaškem svetu. V prvem slučaju bi pripadla zadeva trgovinskemu tribunalu, v drugem bi prišel Tartarin pred vojni svet, in pri besedi

,vojni svet' dovzetni Tarasconec že vidi, kako leži ustreljen ob vznožju nasipa ali gine globoko v kaki jami...

Strašno je, da je v Alžeriji meja med tema dvema ozemljema zelo nedoločna... Po celomesečnem beganju in spletkah, tekom katerih se mora Tartarin izpostavljati žgočemu solncu na dvorih arabskih uradov, se končno določi, da je bila žival sicer ubita na vojaškem svetu, da pa je Tartarin v hipu, ko je sprožil, stal na občanskih tleh. Zadeva se torej prepusti civilnemu sodišču, in naš junak mora plačati dvatisočpetsto frankov odškodnine in stroške.

Kako naj vse to plača? Ona trohica pijastrov, ki je ušla tatinskim rokam prinčevim, je bila že davno izdana za koleke in za absint, ki ga je bilo treba plačati sodnikom.

Nesrečnemu preganjalcu levov torej ne ostane drugega nego prodati svoje orožje na drobno, puško za puško. Dalje proda svoja bodala, malajske kije in železne obroče... Neki trgovec kupi konserve, neki lekarnar obliže, kar jih je ostalo. Celo veliki škornji ga zapuste in slede šotoru k starinarju, ki razstavi oboje kot višek košinšinskih zanimivostij... Ko

Tartarin vse plača, mu ne ostane nič drugega kakor levova koža in velblod. Kožo skrbno zavije in pošlje v Tarascon na naslov vrlega poveljnika Bravide. (Kaj se je zgodilo s tem bajevnim plenom, bomo videli takoj.) Kar se tiče velbloda, računi na to, da mu bo služil za povratek v Alžir, ne morda s tem, da bi na njem jezdil, ampak s tem, da ga proda in si plača pošto, kar je še najboljši način potovanja s pomočjo velblodov. K nesreči pa je žival taka, da ne ponudi za njo nihče niti vinarja.

Tartarin hoče kljub temu kar najprej dospeti v Alžir. Rad bi zopet videl modri Bajin telovnik, svojo hišico, svoje fontane in si odpočil na svoji beli terasi, čakáje na denar iz Francije. Tudi si naš junak dolgo ne pomišlja: žalosten, a nikakor malodušen, nastopi pot v malih dnevnih pohodih peš in brez denarja.

V tem položaju ga velblod ne zapusti. Ta tuja žival je gojila do svojega gospodarja nerazumljivo ljubezen, in vidé, da on odhaja iz Orleansvilla, prične pobožno korakati za njim, drži z njim korak in ga ne zapusti niti za ped.

Prvi hip se zdi to Tartarinu zelo gan-

ljivo; ta zvestoba in ta udanost v vse nepri-
like mu gresta k srcu, in to tem bolj, ker
mu žival ni v nadlego in ničesar ne potre-
buje. Toda za nekaj dnij postane Tartarinu
nadležno, imeti neprestano za petami svojega
otožnega tovariša, ki ga spominja vseh nezgod;
potem se pripoji k temu še jeza nad njegovo
žalostno postavo, nad njegovo grbo in nad
njegovo gosjo hojo. Naveliča se ga, da po-
vemo vse, in misli le še na to, kako bi se
ga znebil; toda žival se drži dobro... Tartarin
se mu skuša izgubiti, velblod ga zopet najde;
skuša mu uteči, velblod teče hitreje... Kriči:
„Spravi se proč!“ in meče vanj kamenje.
Velblod obstane in ga gleda z žalostnim po-
gledom, nato pa se za trenotek zopet napoti
za njim in ga končno vselej doide. Tartarin
se uda v svojo usodo.

Vendar za dolgih osem dnij potovanja
zagleda Tarasconec, zaprašen in utrujen, le-
sketati se v daljavi prve bele alžirske terase.
Ko pride pred mestna vrata, na hrupno Mu-
stafsko cesto, med zouave, biskrise in Moha-
medance, ki mrgole okoli njega in ga gledajo,
kako koraka mimo njih s svojim velblodom,
ga potrpežljivost naenkrat zapusti. „Ne, ne,“

pravi, „to ni mogoče... S tako živalijo ne smem priti v Alžir!“ In izrabivši množico voz, krene neopaženo na polje in se vrže v jarek!...

Za trenotek nekoliko dvigne glavo in vidi velbloda, kako boječe in s stegnenim vratom dolgih korakov teče po cesti.

Junaku se odvali s srca težko breme; zapusti torej svoje skrivališče in krene v mesto po stranski stezi, vodeči mimo njegovega malega vrta.

VII.

Udarec na udarec.

Prišedši pred svojo mavriško hišico, Tartarin zelo začuden obstane. Dan se že nagiba, ulica je prazna. Skozi nizka, mavriško obokana vrata, ki jih je pozabila zamorka zapreti, je slišati smeh, žvenketanje kozarcev, pokanje šampanjskih zamaškov in pred vsem ta lepi hrup nadkriljujoč glas ženske, ki poje veselo in jasno :

„Marko Lepa, ali ljubiš
ples po salonih s cvetjem...”

„Božja strela!“ vsklikne Tarasconec ves bled in plane na dvor.

Nesrečni Tartarin! Kakšen prizor ga pričakuje!... Pod oboki, ki se vlečejo okoli malega dvora, stoji med steklenicami, sladčicami, razmetanimi blazinami, pipami, tamburinami in kitarami Baja, brez modrega jopiča in te-

lovnika, v sami srajci iz nežne, s srebrom prepletene tkanine, in v širokih hlačah rožnate barve, ter poje, s čepico mornariškega častnika nad ušesom, „Marko Lepo“... Pri njenih nogah leži, pijan ljubezni, Barbasson, nesramni kapitan Barbasson, jo posluša in poka smeha.

Pojav Tartarina, bledega, suhega in zaprašenega, z žarečimi očmi in naježenim čopom na fesu, prekine to turko-marseillesko orgijo ljubezni kakor strela z jasnega. Baja, ki se ji s prestrašenih ustnic izvije lahek krik, plane v hišo. Toda Barbasson se ne da vznemiriti in se kar najsrčneje zasmije :

„He ! he ! Gospod Tartarin, kaj pravite k temu ? Zdaj pač vidite, da zna francoski !“

Tartarin besno plane proti njemu.

„Kapitan !“

„Povejte mu, da je to maščevanje, moj dragi !“ zakliče Mavreska v njegovem domačem narečju in se s surovo gesto nagne s hodnika v prvem nadstropju. Uničen omahne ubogi mož na stol. Njegova Mavreska zna celo marseillesko !

„Ali vam nisem rekel, da Mavreskam ne smete zaupati !“ pravi resno kapitan Barbas-

son. „Ž njimi je prav tako kakor z vašim črnogorskim princem.“

Tartarin dvigne glavo.

„Vi veste, kje je princ?“

„O, ta ni daleč. Nastanil se je za pet let v lepi mustafski ječi. Tepec se je dal zasačiti pri dejanju, baš ko je vtaknil svojo roko v tuj žep... Sicer pa to ni prvič, da so ga vtaknili v luknjo. Njegova Svitlost je že sedel tri leta v ječi nekje v... ah, čakajte, zdi se mi, da v Tarasconu.“

„V Tarasconu!...“ vsklikne Tartarin, ki mu je naenkrat vse jasno... „Zaradi tega je torej poznal le eno stran mesta...“

„He, čisto gotovo... Tarascon, kar ga je videti iz ječe... Ah, moj ubogi gospod Tartarin, v tej vražji deželi mora človek široko odpreti oči, sicer se mu lahko zgode zelo neprijetne stvari... Tako na primer vaša historija z muezinom...“

„Kakšna historija? S kakšnim muezinom?“

„Za Boga, z muezinom tam nasproti, ki je dvoril Baji... Časopis „Akbar“ je drugo jutro poročal o stvari, in še zdaj se smeje ves Alžir... To je krasno s tem muezinom, ki

je z višine svojega stolpa, pojoč molitve, pred vašim nosom govoril tej mali devojki o ljubezni in jej pravil, kje se snideta, kličeč ime Allahovo..."

„Toda ali so v ti deželi vsi ljudje ničvredneži?“... zaječi nesrečni Tarasconec.

Barbasson filozofično zamahne z roko.

„Veste, moj ljubi, nove dežele!... Ne razburjajte se, in če me hočete poslušati, se kar najhitreje vrnite v Tarascon“.

„Vrniti se — to je lahko reči... A denar?... Vi torej še ne veste, kako so me tam doli v puščavi oskubli?“

„Kar se tiče tega“, pravi smehljaje kapitan, „odpluje jutri ‚Zouave‘, in če hočete, vas prepeljem v domovino... Saj vam je prav, tovariš, ali ni res?... Torej prav. Storitni imate le še eno. Ostalo je še nekaj steklenic šampanjca in pol sladčic... Prisedite, in brez sovraštva!...“

Vsled spodobnosti se Tartarin trenotek obotavlja, nato pa se vrlo poprime svojega dela. Sede, in začne se piti; Baja, ki se pri žvenketanju kozarcev vrne, poje do konca „Marko Lepo“ in pirovanje se podaljša v pozno noč.

Proti tretji uri zjutraj spremi dobri Tartarin z lahko glavo in s težkimi nogami svojega prijatelja kapitana do njegovega stanovanja. Ko se vrača in pride mimo mošeje, se spomni muezina in se zasmije; in kakor blisk se mu porodi v možganih lep načrt maščevanja.

Vrata so odprta. Tartarin vstopi, gre po dolgih hodnikih, pogrnenih s preprogrami, stopa in stopa ter dospe končno v majhno turško molilnico, kjer se ziblje svetilka, obešena pod stropom, in slika na bele zidove čudne sence.

Muezin sedi s svojim velikim turbanom, v svojem belem plašču, s svojo mostaganemsko pipo na divanu pri veliki čaši svojega absinta in pobožno tolče ob steklo, pričakuje ure, ko ima iti klicat vernike k molitvi... Ko zagleda Tartarina, vsled strahu spusti pipo iz ust.

„Niti besedice, duhovnik,“ pravi Tarasconec, ki ima čisto poseben namen... „Hitro, tvoj turban, tvoj plašč!“...

Turški duhovnik, ki se ves trese strahu, mu da svoj turban, svoj plašč in vse, kar

hoče. Tartarin se zavije v to obleko in resno odkoraka na teraso na minaretu.

V daljavi žari morje. Bele strehe se lesketajo v mesečnih žarkih. V vetru, pihajočem od morja sem, je slišati nekaj zakasnelih kitar... Tarasconski muezin zbira trenotek svoje moči, nato pa dvigne roke in prične nalik psalmistu z mogočnim glasom :

„Alah il Alah... Mohamed je star bedak... Orijent, Koran, paše, levi, Mavreske, vse to ni vredno počenega groša!... Turkov ni več!... Samo goljufi so še... Živel Tarascon!...“

In med tem, ko slavni Tartarin v čudnem jeziku, v zmesi arabščine in provençalščine, meče na vse štiri strani sveta, na morje, na mesto, na ravnino in na gore, svojo dovtipno tarasconsko kletev, mu odgovarjajo jasni in resni glasovi drugih muezinov od minareta k minaretu in poslednji verniki gornjega mesta se pobožno bijejo na prsi.

VIII.

Tarascon ! Tarascon !

Poldne je. Na „Zouayu“ se kuri: pripravlja se, da odpluje. Gori na balkonu kavarne „Valentin“ vzamejo gospodje častniki daljnogled in s polkovnikom na čelu, vrsté se po svojem dostojanstvu, gledajo na srečno malo ladijo, ki odhaja na Francosko. To je veliko razvedrilo štaba... Doli se lesketaluka. Cevi starih turških topov, nastavljenih ob nabrežju, se svetijo v solnčnih žarkih. Popotniki se podvizajo. Biskrisi in Mohamedanci nalagajo prtljago v čolne.

Tartarin iz Tarascona nima nikake prtljage. Baš ta hip prihaja v družbi svojega prijatelja Barbassona po Mornarski ulici, po majhnem trgu, polnem banan in vodnih melon. Nesrečni Tarasconec je pustil na Mavriškem bregu svoja zaboja z orožjem in svoje

iluzije in zdaj se z rokami v žepu pripravlja na vožnjo proti Tarasconu... Komaj skoči v kapitanov čoln, pribeži po trgu zasopla žival in zdirja naravnost proti njemu. To je velblod, zvesti velblod, ki že štiriindvajset ur išče po Alžiru svojega gospoda.

Ko ga Tartarin zagleda, zarudi in se dela, kakor da ga ne pozna; toda velblod se razsrdi, cepetaje po nabrežju, kliče svojega prijatelja in ga nežno pogleduje, kakor da mu s svojim žalostnim očesom hoče reči: „Vzemi me, vzemi me s seboj v čoln in me odpelji daleč, zelo daleč od te Arabije, ki je le še na papirju, iz tega smešnega Orijenta, polnega lokomotiv in pošt, kjer so dromedarji izključeni iz družbe in se zgodi ne vem kaj še vse. Ti si poslednji Turek, jaz sem poslednji velblod... Ne zapustiva se več, o moj dragi Tartarin!...“

„Ali je ta velblod morda vaš?“ vpraša kapitan.

„Ne, nikakor ne!“ odvrne Tartarin, ki se strese pri misli, da bi se vrnil v Tarascon v tem smešnem spremstvu; in nesramno zatajivši tovariša svojih nezgod, odpahne z nogo čoln od brega, in čoln se zaziblje ter odpluje...

Velblod voha vodo, steguje vrat, da mu pokajo kosti v sklepih, se vrže za čolnom in plava naravnost proti „Zouavu“, s telesom pod vodo, s svojim oblastnim hrbtom, ki plava po vodi kakor buča, in s svojim vratom, dvignenim nad gladino kakor prednji del stare ladije. —

Čoln in velblod istočasno dospeta k boku ladije.

„Končno se mi ta dromedar vendar smili!“ pravi kapitan Barbasson ves ganjen. „Rad bi ga vzel s seboj na krov... Ko pridemo v Marseille, ga poklonim zoologičnemu vrtu.“

Z velikim naporom dvignejo s pomočjo škripcev in vrvij velbloda, ki je ves zmočen od morske vode še tem težji, in „Zouave“ se odpravi na pot.

Dva dneva, katera traja vožnja po morju, ostane Tartarin čisto sam v svoji kajuti, ne morda zaradi morske bolezni ali ker bi preveč trpel njegov fes, ampak zaradi vražjega velbloda, ki svojemu gospodu, kakor hitro se prikaže na krovu, na smešne načine razodeva svojo ljubezen... Nikdar še niste videli velbloda, ki bi se navezal na koga tako kakor ta !...

Skozi okna kajute, skozi katera parkrat pomoli nos, vidi Tartarin, kako alžerijsko nebo polagoma blede. Končno, nekega jutra, v srebrni megli začuje ves srečen peti vse marselleiske zvonove. Dosegli so svoj cilj... „Zouave“ spusti sidro.

Naš mož, ki nima nikake prtljage, izstopi, ne da bi rekel kako besedico, gre hitro skozi Marseille, boje se še vedno, da bi mu ne sledil velblod, in si oddahne šele, ko sede v tretji razred vlaka, namenjenega mimo Tarascona... O nezanesljiva varnost! Komaj so dve milji od Marseilla, planejo vsi popotniki k vratom in gledajo skozi okna, kriče in se smejejo. Tudi Tartarin pogleda tja in... kaj vidi?... Velbloda, gospod, neizogibnega velbloda, ki dirja po progi za vlakom in ga dohaja. Tartarin ves pobit zleze v svoj kot in zapre oči.

Upal je, da se po tej nesrečni ekspediciji vrne domov nepoznan. Toda prisotnost tega strašnega četveronožca mu je to onemogočila. Dobri Bog, kakšen povratek bo to! Brez denarja, brez levov, brez vsega... Samo z velblodom!...

„Tarascon!... Tarascon!“...

Tartarin mora izstopiti.

O groza! Komaj se prikaže pri oknu junakov tes, zaori silen klic: „Živel Tartarin!“, da se strese steklena streha kolodvora. — „Živel Tartarin! Živel pobijalec levov!“ In fanfare zazvene, in pevski zbori zapoje... Tartarinu se zdi, da umira; misli, da je to mistifikacija. Toda ne! Ves Tarascon je tukaj, maha s klobuki in ga pozdravlja. Tu je vrli poveljnik Bravida, puškar Costecalde, predsednik, lekarnar in celi plemeniti zbor lovcev čepic, ki se gnjete okoli svojega mojstra in ga v triumfu odnese skozi celo stopnišče...

Čudovit učinek domišljije! Koža slepega leva, poslana Bravidi, je bila vzrok vsega tega hrupa. Ta ponižna koža, razstavljena v klubu, je Tarasconce in za njimi ves francoski jug postavila na glavo. „Semaphor“ je poročal o tem. Izmislili so si celo dramo. Tartarin ni ustrelil enega leva, ampak deset, dvajset, celo množico levov. In ko se je Tartarin v Marseillu izkrcał, je bil že slaven, ne da bi vedel za to, in navdušena brzozavka ga je prehitela v njegovem rojstnem mestu za dve uri. —

Toda vrhunec ljudskega veselja nastane, ko vidijo, kako se prikaže poleg junaka fantastična žival, pokrita z znojem in prahom, ter stopa po kolodvorskih stopnicah. Tarascon trenotek misli, da se je vrnila njegova Tarasque.

Tartarin pomiri svoje rojake.

„To je moj velblod,“ pravi.

In že pod vplivom tarasconskega solnca, tega lepega solnca, ki zavaja nedolžne, da lažejo, pogladi dromedarja po grbi in pristavi:

„To je plemenita žival!... Videla me je, kako sem streljal svoje leve.“

Nato familijarno vzame roko poveljnika, žarečega sreče; in spremljan od svojega velbloda, obkoljen od lovcev čepic, pozdravljan od vsega občinstva, krene zamišljeno proti hiši z baobabom, in še na tem pohodu začne pripovedovati o svojih velikih lovih.

„Mislite si,“ pravi, „ko sem nekega večera sredi Sahare...“

Vsebina.

Prvi del:

V Tarasconu.

I. Vrt z baobabom	5
II. Splošen pogled na dobro mesto Tarascon. Lovi na čepice	9
III. Nan! Nan! Nan! Še en splošen pogled na dobro mesto Tarascon	13
IV. „Zdaj naj le pridejo!“	18
V. Kako je hodil Tartarin v klub	23
VI. Dva Tartarina	27
VII. Evropejci v Šang-Haju. — Veletrgovina. — Tartarji. — Ali je bil Tartarin iz Tarascona lažnik?	31
VIII. Menažerija Mitaine. — Atlaški lev v Tara- sconu. — Strašen in slavnosten dogodek . .	35
IX. Tartarin se odloči za lov na leve	40
X. Pred odhodom	45
XI. „Zbadajte z mečem, gospodje, zbadajte z me- čem, a ne z iglami!“	48
XII. Kaj se je govorilo v mali hiši z baobabom	52
XIII. Odhod	55
XIV. Marseillesko pristanišče. — Na ladijo! Na ladijo!	60

Drugi del:

Pri Turkih.

I. Vožnja po morju. — Pet pozicij fesa. — Večer tretjega dne. — Usmiljenje!	67
II. K orožju! K orožju!	71
III. Beseda Cervantesu. — Izkreiranje. — Kje so Turki? — Turkov ni. — Razočiranje	75
IV. Prvič na lovu	79
V. Puf! Puf!	84
VI. Prihod levinje. — Strašna borba. — „Se- stanki samcev“	88
VII. Poglavje o omnibusu, o Mavreski in o vencu iz jasminovega cvetja	92
VIII. Spite, atlaski levi!	96
IX. Črnogorski princ Gregor	100
X. „Povej mi ime svojega očeta, in povem ti ime te cvetlice“	106
XI. Sidi Tart'ri ben Tart'ri	112
XII. „Iz Tarascona se nam piše“	117

Tretji del:

Med Levi.

I. Pošta v izgnanstvu	125
II. Srečanje z malim gospodom	132
III. Levji samostan	134
IV. Karavana na pohodu	142
V. Večerno čakanje v lavorikovem gozdu	149
VI. Končno!	156
VII. Vdarec na vdarec	163
VIII. Tarascon! Tarascon!	169

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000099777

